

Республикалық ғылыми ақпараттық
әдістемелік журнал

Дана
бала

№ 1 (13)
2018

ҚҰРМЕТТІ ОҚЫРМАНДАР!

Әлемнің түрлі түске боянатын, тіршіліктің жаңадан оянатын шуақты мезгілмен қоса келген көктем мерекесі – 8 наурыз Халықаралық әйелдер күнімен құттықтаймын!

Тарихи тамыры тереңге бойлаған дана халқымыз үшін еңсесі биік елдіктің, іргесі сөгілмес бірліктің, ырыс пен ынтымақтың мерекесі болып келген өз-Наурызда журналымыздың барша оқырмандарына ыстық лебізімді білдіремін. Еліміздің шаңырағы биік, керегесі кең, берекесі мол болғай!

Сіздермен бірге дамып, өсіп, қанатын кеңге жайып келе жатқан журналымыз жаңа жылдағы жаңа нөмірінде өздеріңізге мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту саласындағы елеулі жаңалықтарды, тәжірибедегі озық идеяларды, тың ізденістер мен қызықты мақалаларды ұсынады.

Осы жылғы Елбасының халыққа Жолдауында атап көрсеткен мектепке дейінгі жастағы балалардың әлеуметтік дағдысын ерте дамытатын бағдарламалардың бірыңғай стандарттарын әзірлеу және енгізу тапсырмасы бүгінгі күнге дейінгі жинақталған іс-тәжірибені електен өткізіп, терең зерделеуді талап етеді.

Бұл бағыттағы ізденістеріңіз бен ұсыныстарыңыз терең ойлы көзқарастар мен құнды пікірлерді тоғыстыратын біздің журнал үшін басты жетістік болып саналады.

Мақсат – айқын, бағдар – анық, бір мүддеде бірігіп, жұмыла көтерсек, жүк жеңіл болары сөзсіз.

Директор

Б. Игенбаева

Қарағанды облысы, Қарағанды қаласы №23
«Ақниет» бала –бақшасы 2 кіші топ
«Жарқырайды күніміз, жайнайды даламыз!»

МАЗМҰНЫ СОДЕРЖАНИЕ

Алматы облысы, Талдықорған қ. №45 «Арман»
балабақшасы (7 жасқа дейін)
«Әрқашан күн сөнбесін, аспаннан бұлт төнбесін!»

УАҚЫТ ТАЛАБЫ ПРОБЛЕМЫ ВРЕМЕНИ

Педагогические условия по формированию социальных навыков у детей раннего возраста 10

Актуальные вопросы по уходу и развитию детей раннего возраста 16

Национальные и международные исследования в области обучения и развития детей раннего возраста Казахстана 22

ҒЫЛЫМИ ЖАҒАЛЫҚТАР/ НАУЧНЫЕ НОВОСТИ

Развитие навыков критического мышления у детей дошкольного возраста 26

Психологические особенности социализации детей раннего возраста 34

ИННОВАЦИЯЛАР ИННОВАЦИИ

Мектепке дейінгі ұйымда саусақ ойындары арқылы балалардың тілдерін дамыту 38

Флип-чарт сабақтарын ұтымды пайдалану жолдары 44

ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАР НАЦИОНАЛЬНЫЕ ЦЕННОСТИ

Формирование духовных ценностей у детей дошкольного возраста 48

АТА-АНАМЕН ЖҰМЫС ВРЕМЯ РОДИТЕЛЕЙ

Балабақша – тәрбиенің алтын бесігі 56
Балабақша – екінші үйіміз Ана алғысы! 62 66

ҮЗДІК ТӘЖІРИБЕ/ ЛУЧШИЙ ОПЫТ

Аналар мерекесі 68

Мектепке дейінгі балаларды дамытуда мнемотехника технологиясын қолдану 74

ОБЪЕКТИВ

Театр қойылымдарын ұйымдастыруда педагогтың рөлі 80

Актуальность физкультурно-оздоровительной работы в дошкольной организации 86

Влияние театрально-игровой деятельности на развитие речи детей дошкольного возраста 88

ЗИЯТКЕР ИНТЕЛЛЕКТУАЛ

Мектепке дейінгі ұйым тәрбиеленушілерінің жетістері Дәулетбай Ақбота Сақтапберген Айару 92

Негізгі тақырыптық бағыты

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту саласы бойынша озық идеялар мен тәжірибелерді тарату, педагогтар мен ата-ана қауымына ақпарат түрінде әдістемелік көмек көрсету

Основная тематическая направленность

Распространение передовых идей и опыта в области дошкольного воспитания и обучения, оказание методической помощи педагогической и родительской общественности в виде информационного материала

Меншік иесі: Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі
«Мектепке дейінгі балалық шақ»
Республикалық орталығы» РММ

Республикалық ғылыми-
ақпараттық
әдістемелік журнал

Директор: *Бижан Құрманғалиқызы*
Игенбаева
ҚР Білім және ғылым министрлігі
«Мектепке дейінгі балалық шақ»
республикалық орталығының
директоры, педагогика ғылымдарының
кандидаты, доцент

Редакция алқасы: *Шарапат Сейсенбекқызы*
Сұлтанғазиева
ҚР Білім және ғылым министрлігі
Мектепке дейінгі және орта білім
департаменті Мектепке дейінгі тәрбие
мен оқыту басқармасының басшысы,
педагогика ғылымдарының кандидаты
Әзия Елеуанқызы Жұмбаева
Абай атындағы Қазақ Ұлттық
педагогикалық университеті
Мектепке дейінгі және бастауыш
білім беру теориясы мен әдістемесі
кафедрасының меңгерушісі, педагогика
ғылымдарының докторы, профессор
Сайраш Нағашбайқызы Жиенбаева
Қыздар педагогикалық университетінің
педагогика-психология факультетінің
деканы, педагогика ғылымдарының
докторы, профессор
Маржан Анесқызы Ғалымжанова
«Өрлеу» БАҰО АҚ филиалы Атырау
облысы бойынша педагогикалық
қызметкерлердің біліктілігін арттыру
институтының директоры, педагогика
ғылымдарының кандидаты, профессор,
Халықаралық Ақпараттандыру
академиясының академигі

Редактор: Айдана Шотбайқызы

Концепт дизайн Айнагүл Наурузова
Дизайнер:

Редакция Қазақстан Республикасы, 010000,
мекенжайы: «Мектепке дейінгі балалық шақ»
РММ
Астана қаласы, VIP-қалашығы, 3
тел.: +7(7172) 29-56-29,
www.rc-dd.kz
e-mail: danabala2017@mail.ru

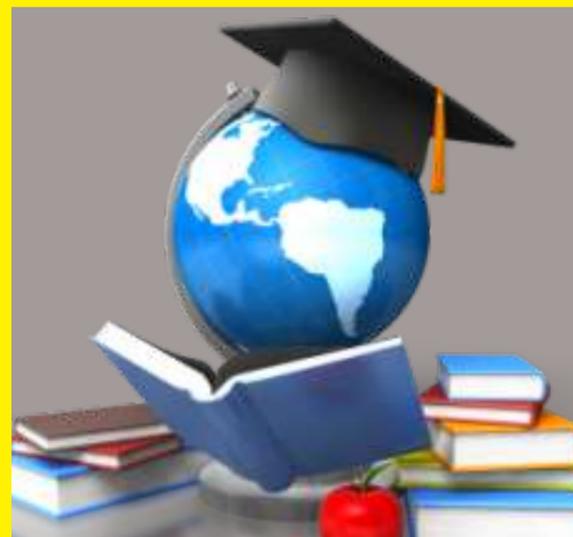
Республикалық ғылыми-ақпараттық әдістемелік журналы
Қазақстан Республикасы Инвестициялар және
даму министрлігі Байланыс, ақпараттандыру және
ақпарат комитетінің мерзімді баспасөз басылымын
және ақпараттық агенттікті есепке қою туралы №
14553-Ж қуәлігімен есепке қойылды (15.09.2014ж.)

«Пусть всегда будет солнце!»

Ақмола облысы, Көкшетау қ.
Ю.Гагарин атындағы
№33 балабақшасы

УАҚЫТ ТАЛАБЫ

ПРОБЛЕМЫ
ВРЕМЕНИ

Игенбаева Б.К.
директор РЦ «Дошкольное детство»,
кандидат педагогических наук,
доцент

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ
ПО ФОРМИРОВАНИЮ
СОЦИАЛЬНЫХ НАВЫКОВ
У ДЕТЕЙ РАННЕГО ВОЗРАСТА

Развитие социальных навыков у детей дошкольного возраста зависит от создания педагогических условий с целью позитивного развития личности человека, его духовно-нравственных ориентаций.

Создание благоприятных условий для всестороннего развития ребенка будет способствовать сохранению доброжелательных отношений со сверстниками и взрослыми в ходе совместной деятельности и раскрытию его творческого потенциала.

В Послании народу Казахстана "Новые возможности развития в условиях четвертой промышленной

революции" Глава государства Н.А.Назарбаев в седьмой задаче отметил: «Ключевым приоритетом образовательных программ должно стать развитие способности к постоянной адаптации к изменениям и усвоению новых знаний. В дошкольном образовании к 1 сентября 2019 года необходимо внедрить единые стандарты программ для раннего развития детей, развивающие социальные навыки и навыки самообучения.»

Выготский Л.С., Пиаже Ж., Мухина В.С., рассматривая психологические аспекты развития детей раннего возраста, определили необходимость создания условий, способствующих формированию у них социальных

Например, во Франции имеются такие формы помощи семье в организации ухода за детьми раннего возраста, как родительские объединения, частные детские сады, институт нянь, государственные ясли, семейные ясли, государственные дошкольные учреждения разных педагогических направлений.

В Польше в дошкольных организациях создается соответствующая материально-техническая база для развития социальных навыков детей с раннего возраста. Дошкольные учреждения здесь исполняют опекунские, воспитательные и педагогические функции. Они обеспечивают не только уход за детьми, но и способствуют социальному и интеллектуальному развитию ребёнка.

В Великобритании практикуется организация центров для развития малышей с созданием необходимой игровой среды, способствующей социализации детей, а также обучению элементарным навыкам обслуживания самого себя. Первые дошкольные учреждения в Англии называются школой – Nursery School («ясельная школа»). Обычно в этой школе детей учат петь песенки, читать стишки, танцевать, а с самыми маленькими занимаются упражнениями на развитие мелкой моторики, устраивают игры, которые позволяют развивать абстрактное мышление, учат помогать друг другу и быть вежливыми. Детишек постарше (от трех лет) понемногу учат читать, писать, а иногда проводят уроки иностранного языка.

Великий Абай говорил:

«Ребенок рождается на свет, наследуя два начала. Первое из них требует еды, питья и сна. Это - потребность плоти, без этого тело не может служить пристанищем для души, не будет расти и крепнуть. Другое - тяга к познаниям. Что это? Зачем это? Почему он так делает? - это уже потребность души, желание все видеть, все слышать, всему учиться».

Мировые тенденции о необходимости развития детей с раннего возраста отражены в Концептуальных основах раннего развития детей, разработанных Министерством образования и науки РК, направленных на формирование единой комплексной эффективной модели раннего развития детей в Казахстане.

Данный документ послужит базой для разработки Стандарта и Программы развития социальных навыков у детей раннего возраста.

Также МСКО 2011 задает рамки для разработки Стандарта и программы раннего развития детей в возрасте от рождения до трех лет и требует обеспечения:

- комплексного подхода для развития социально-эмоциональных навыков, физического, познавательного, творческого потенциала и первоначальных навыков подготовки к учебной деятельности;
- развивающей среды с опорой на самовыражение, овладение речью, позитивную стимуляцию зрительного и чувственного восприятия;

- возможностей для активной игры с целью развития воображения, координации и моторики при позитивном взаимодействии со взрослым;

- раннего выявления, необходимой профилактики и коррекции существующих проблем у детей с особенностями в развитии.

Изучение Стандарта и программ зарубежных стран показало, что, например, Национальный стандарт Австралии базируется на пяти принципах раннего развития и ухода:

- взаимное уважение
- сотрудничество
- равенство
- культурное разнообразие
- непрерывное обучение.

Национальные стандарты Японии, Чехии, Норвегии и Сингапура рассматривают:

- здоровье
- физическое
- социальное развитие ребенка как - особые элементы раннего развития.

Социальное развитие положительно влияет на дальнейшую деятельность

ребенка в жизни. Важнейшими показателями развитости социальных навыков являются обща воспитанность, проявляющаяся в умении общаться с людьми, быть внимательным к ним, сочувствовать, помогать.

Для успешной социализации необходимо придерживаться следующих аспектов развития социальных навыков:

- для развития социальных навыков следует постоянно взаимодействовать с ребенком с самого рождения (если Вы улыбнетесь малышу – он ответит вам тем же. Это и есть социальное взаимодействие);

- для установления контакта надо разговаривать с малышом, отвечать словами на его звуки;

- для того, чтобы ребенок был внимательным и ласковым, чаще давайте ребёнку понять, что у других людей тоже есть свои потребности, желания и заботы;

- для воспитания бережного и уважительного отношения

необходимо учить ребенка относиться к своим и особенно к чужим вещам бережно и внимательно;

- для воспитания взаимопонимания, толерантности и взаимоуважения следует учить ребенка желанию делиться игрушками и другими предметами;

- для того, чтобы ребенок был добрым, улыбчивым, послушным следует поощрять его за положительные и доброжелательные действия;

Все вышеназванные качества воспитываются и формируются у ребенка через средство социального воспитания – сюжетно-ролевые игры. В ходе игры ребенок начинает задумываться о том, как происходят отношения между людьми, осознает смысл их труда, учится определенным моделям поведения, действия и взаимодействия.

Такой ребёнок будет уверенно себя чувствовать, а значит, будет успешным.

Рахимжанова М.Т.,
руководитель Управления
санитарно-гигиенического
надзора
Комитета
общественного
здоровья МЗ РК

охраны

Тлегенова С.Ж.,
главный эксперт Управления
санитарно-гигиенического
надзора
Комитета
общественного
здоровья МЗ РК

охраны

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ПО УХОДУ И РАЗВИТИЮ ДЕТЕЙ РАННЕГО ВОЗРАСТА

Одним из главных приоритетов Стратегии развития Республики Казахстан на период до 2030 года и Государственной программы развития Республики Казахстан «Денсаулық» на 2016-2019 годы является улучшение медико-демографической ситуации в республике, которая, в первую очередь связана с охраной здоровья матери и ребенка. Основным направлением является создание эффективно действующей системы, обеспечивающей сохранение и укрепление здоровья матери и ребенка, снижение материнской, младенческой и детской смертности.

В практику внедрены простые, экономичные, доступные международные технологии, основанные на доказательной медицине - эффективный перинатальный уход (ЭПП) и интегрированное ведение болезней детского возраста (ИБВД).

Министерство образования и МИО должны тесно взаимодействовать с региональными координаторами по вопросам организации

ухода и развития детей раннего возраста, а также с территориальными органами по охране общественного здоровья по обучению педагогов в ДО вопросам гигиены в ДО.

Я хочу перейти к теме гигиенических основ организации образовательного процесса в ДО.

Прежде всего хотелось бы отметить, что со стороны МОН и НПО возникает много вопросов о чрезмерной «зарегулированности» и требований в санитарных правилах к объектам образования и воспитания. Это связано в большей степени с тем, что на данный момент еще в 22% ДО не подведена горячая вода, 11% ДО функционируют без централизованного водоснабжения, 7% - находятся на печном отоплении и 17,5% ДО не имеют централизованной канализации.

Как вы знаете, состояние здоровья подрастающего поколения в настоящее время вызывает особую озабоченность государства и общества. Результаты медицинских осмотров показывают, что каждый третий ребенок, поступающий в школу, имеет сниженную остроту зрения. Среди хронической патологии дошкольников наиболее распространены

заболевания костно-мышечной, нервной, дыхательной, пищеварительной систем, а также аллергические заболевания кожи. У 60-70% детей дошкольного и школьного возраста отмечается кариес зубов.

В условиях детского сада процесс воспитания и обучения также должен иметь свою специфику для различных возрастных групп. Так, дети младшей группы (3 - 4 года) быстрее утомляются, нуждаются в более длительном отдыхе и частой смене различных видов деятельности, причем продолжительность занятий (рисование, лепка и др.) не должна превышать 10 - 15 мин.

Педагоги детских садов, реагируя на соответствующие запросы родителей и учителей, стремятся дать своим воспитанникам как можно больший запас знаний, который зачастую заимствуется из школьной программы.

Другая проблема состоит в ориентации содержания образовательных программ дошкольного образования, преимущественно направленное на умственное (интеллектуальное) развитие

детей, что зачастую оставляет за рамками интересов педагогов физическое и социально-личностное развитие ребенка. Это также обуславливает неадекватную возрастным возможностям детей учебную нагрузку, что в свою очередь, наносит серьезный ущерб, как их личностному развитию, так и состоянию здоровья. В данном направлении, полагаю, просто необходимо начать совместную работу по обучению родителей!

Что касается организации образовательного процесса, в практике работы дошкольных образовательных учреждений нередки случаи применения классно-урочной системы занятий с детьми старшего дошкольного возраста по типу школьного урока. Перегружая детей подобными формами организации обучения, воспитатель ущемляет их право на игру.

Большая учебная нагрузка приводит к резкому снижению работоспособности большинства детей. Восстановление их работоспособности в этом случае не происходит даже после дневного сна, тогда как в дни проведения двух-трех занятий после прогулки и дневного

отдыха работоспособность, как правило, восстанавливается до исходных показателей.

Кроме того, большая нагрузка приводит не только к выраженному утомлению детей, но и к серьезным нарушениям в распорядке дня, сокращению прогулки, дневного сна, времени для самостоятельной игровой деятельности, что также отрицательно сказывается на состоянии здоровья детей.

Вызывает настороженность чрезмерное усердие отдельных родителей по вовлечению ребенка во всевозможные кружки и учебные курсы, что еще раз доказывает необходимость в первую очередь просветительной работы с родителями на вопросы раннего обучения детей.

Следует признать, что по данному вопросу недостаточно эффективно ведется работа с родителями (лицами, их заменяющими). Как показывает практика в досуге маленьких детей все больше времени занимает просмотр телепередач, особенно в выходные дни. При этом родители (лица, их заменяющие) далеко не всегда осознают негативные последствия длительного просмотра ребенком телепередач, зачастую адресованных взрослым. Кроме того, некоторые родители стремятся обеспечить своим детям дополнительное образование

- посещение музыкальной школы, кружка или секции после пребывания в детском саду или в выходные дни. Это, к сожалению, не учитывается педагогами дошкольных образовательных учреждений ни при организации образовательного процесса, ни при их взаимодействии с родителями (лицами, их заменяющими) воспитанников.

Приведенные данные свидетельствуют о том, что обеспечение оптимальных гигиенических основ образовательного процесса в детских садах требует пристального внимания всех работников системы дошкольного образования. Вместе с тем "максимальный объем учебной нагрузки обучающихся" в дошкольных организациях должен устанавливаться государственным образовательным стандартом дошкольного образования.

При этом гигиенисты рекомендуют следующее:

При построении образовательного процесса устанавливать учебную нагрузку, руководствуясь следующими ориентирами:

- максимально допустимое количество учебных занятий в первой половине дня в младшей и средней группах не должно превышать двух занятий, а в старшей и подготовительной группах - трех;

- их продолжительность в младшей и средней группах - не более 10-15 минут, в старшей - не более 20-25 минут, а в подготовительной - 25-30 минут;

- в середине занятий необходимо проводить физкультминутку;

- перерывы между занятиями должны быть не менее 10 минут;

- занятия детей старшего дошкольного возраста во второй половине дня могут проводиться после дневного сна, но не чаще 2-3-х раз в неделю;

- длительность этих занятий - не более 30 минут, и, если они носят статический характер, в середине занятия следует проводить физкультминутку.

Проводить такие занятия рекомендуется в дни с наиболее высокой работоспособностью детей (вторник, среда);

- занятия по дополнительному образованию (студии, кружки, секции) недопустимо проводить за счет времени, отведенного на прогулку и дневной сон; их количество в неделю не должно превышать двух. Продолжительность этих занятий не должна превышать 20-25 минут, участие ребенка более чем в двух дополнительных занятиях нецелесообразно.

При организации режима пребывания

детей в детском саду недопустимо использовать занятия в качестве преобладающей формы организации обучения. В течение дня необходимо предусматривать сбалансированное чередование специально организованных занятий, нерегламентированной деятельности, свободного времени и отдыха детей. Не допускать напряженности, "поторапливания" детей во время питания, пробуждения, выполнения ими каких-либо заданий.

Необходимо в течение дня обеспечивать баланс разных видов активности детей - умственной, физической, а также разных видов детской деятельности, среди которых преобладающей выступает игра. При этом среди общего времени занятий следует отводить 50% занятиям, требующим от детей умственного напряжения, остальные 50% должны составлять занятия эстетического и физкультурно-оздоровительного цикла. Среди последних предпочтение следует отдавать двигательным формам деятельности. Занятия по наиболее трудным предметам, требующим повышенной познавательной активности и умственного напряжения (математика, развитие речи, иностранный язык и пр.), целесообразно проводить только в первую половину дня.

Для профилактики утомления детей указанные занятия необходимо сочетать с физкультурными, музыкальными занятиями, ритмикой и т.п.

Целесообразно использовать преимущество интегрированных занятий, которые позволяют гибко реализовать в режиме дня различные виды детской деятельности, а также сократить количество занятий в целом и их общую продолжительность.

Особого внимания требует организация занятий с использованием компьютеров. Для детей 5-6 лет они не должны проводиться чаще 2-х раз в неделю. Продолжительность непрерывной работы с компьютером должна быть не более 10 минут. Для снижения утомляемости под воздействием компьютерных занятий чрезвычайно важна гигиенически рациональная организация рабочего места за компьютером: соответствие мебели росту ребенка, оптимальное освещение, соблюдение электромагнитной безопасности. Компьютерная техника, которая используется в дошкольной

организации (ДО), обязательно должна иметь декларацию или сертификат, подтверждающий ее безопасность для детей.

Неконтролируемое увлечение планшетами на взгляд зарубежных экспертов также чревато для здоровья детей.

Необходимо наладить взаимодействие работников организаций учреждений с родителями (лицами, их заменяющими). Администрация, педагогические и медицинские работники ДО должны разъяснять родителям (лицам, их заменяющим), что посещение дополнительных занятий (на базе ДО или иного учреждения) может служить фактором риска для здоровья их ребенка, особенно если он страдает какими-либо хроническими заболеваниями.

Для регулирования нагрузки на ребенка необходимо учитывать его индивидуальные особенности, т.е. необходимы систематические наблюдения за состоянием ребенка, прежде всего на выявление признаков утомления.

При взаимодействии сотрудников с детьми необходимо:

- учитывать возрастные и индивидуальные особенности детей;
- предоставлять детям право выбора занятия по интересам;
- обучать гигиеническим навыкам, развивать привычки здорового образа жизни, правильного питания.

Для развитие игровой деятельности необходимо:

- соблюдение баланса между игрой и другими видами деятельности в педагогическом процессе: не подменяя время, предназначенное для игры занятиями; обеспечивая плавный переход от игры к занятиям, режимным моментам;
- обеспечение баланса между разными видами игры (подвижными и спокойными, индивидуальными и совместными, дидактическими и пр.);
- использование игровых приемов в разных видах деятельности и при выполнении режимных моментов.

И наконец, при организации физкультурных занятий и в

подвижных играх педагогам необходим индивидуальный подход к детям:

- формировать физкультурные подгруппы детей на основе состояния их здоровья и темпов физического развития, их функционального состояния в соответствии с медицинскими показаниями на основные и подготовительные;

- наблюдать за самочувствием каждого ребенка на занятиях, его реакцией на нагрузку, на новые упражнения (учитывать окраску кожи лица, потливость, частоту и глубину дыхания; использовать хронометраж при определении характеристик двигательной активности детей);

- использовать физические упражнения в различных вариантах и сочетаниях, различные исходные положения - сидя, стоя, лежа и т.п., в соответствии с индивидуальными особенностями ребенка применять нагрузку и содержание занятий.

Мы не должны забывать, что формирование личности начинается с младенчества, основные навыки ребенок приобретает до школы. Поэтому, мы все –

Нурланов Е. Б.,
заместитель президента
АО «Информационно-
аналитический центр»

НАЦИОНАЛЬНЫЕ И МЕЖДУНАРОДНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В ОБЛАСТИ ОБУЧЕНИЯ И РАЗВИТИЯ ДЕТЕЙ РАННЕГО ВОЗРАСТА В КАЗАХСТАНЕ

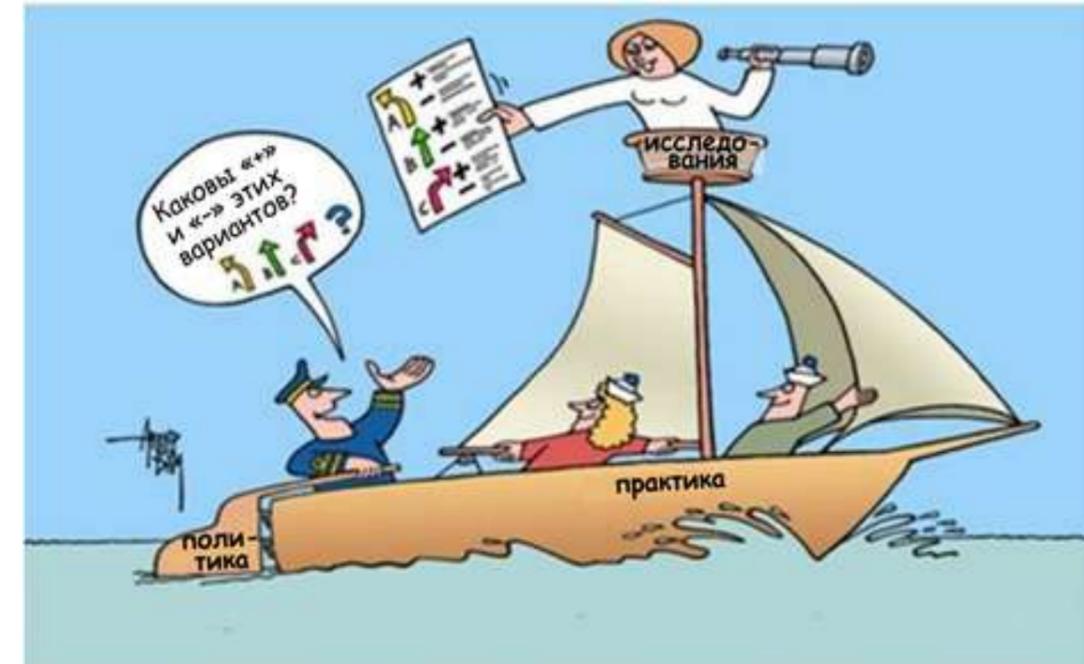
Десять лет назад, в 2010 году ЮНЕСКО организовала глобальную конференцию по обучению и воспитанию детей младшего возраста. Необходимость ее проведения заключалась в определении единых рамок понимания дошкольного воспитания и обучения, его характеристик как уровня образования.

С тех пор внимание к самому первому уровню образования увеличилось в разы. Организовано множество исследований на

международном и региональном уровнях. Здесь мне бы хотелось заострить внимание, на мой взгляд, на двух важных вопросах.

Первое, это доказательная политика. В новом тысячелетии мировое сообщество все более озабочено тем, чтобы политика была основана на фактических данных; данных, полученных путем проведения всесторонних и глубоких изысканий.

В идеале картина взаимосвязи между исследователями, политиками и практиками должна быть такой :

Исследователи представляют варианты политик и механизмов, помогая чиновникам взвесить плюсы и минусы каждого из вариантов. И только после такого анализа принимается решение о претворении в жизнь, т.е. в практику тех или иных инициатив.

Основными поставщиками международных исследований в области дошкольного образования, наиболее знакомыми для казахстанских исследователей, являются ЮНИСЕФ, ЮНЕСКО, ЕС, ОЭСР, Всемирный банк и Международная оценка образовательных достижений (IEA).

Какие же национальные поставщики научно-исследовательских работ есть в Казахстане? Конечно же, специализированной организацией в этом направлении является Республиканский центр «Дошкольное детство» Министерства образования и науки РК. Центр занимается методическим и методологическим обеспечением качества услуг, предоставляемых организациям дошкольного образования.

В свете внедрения нулевого класса Национальная академия образования имени Ы. Алтынсарина включила вопросы дошкольного уровня в ежегодное инструктивно-методическое письмо. Исконно именно академия вела научных исследования в области развития детей раннего возраста.

Важные изыскания все больше проводят автономные организации **образования**, как Назарбаев Интеллектуальные школы и Назарбаев Университет.

Потенциальными поставщиками научной и аналитической информации могут быть учебно-методические центры регионов; 32 вуза, осуществляющих подготовку педагогов-дошкольников, частные социологические агентства, исследовательские организации и другие.

АО «Информационно-аналитический центр» Министерства образования и науки РК проводит следующие виды работ в этом направлении:

- сбор и формирование статистики (НОБД), написание Национального доклада о состоянии и развитии системы

образования, в т.ч. дошкольного;

- аналитико-адаптивное сопровождение исследований ОЭСР;
- проведение актуальных национальных исследований/проектов;
- экспресс-анализ международного опыта, составление дайджеста мировых новостей.

Второй вопрос, на который я хотел бы обратить ваше внимание сегодня – это качество дошкольного образования.

Развитые страны приходят к пониманию необходимости оценки образовательных достижений детей дошкольного возраста. Подтверждением этому служит увеличение числа стран ОЭСР, в которых проводится тестирование детей дошкольного возраста (в 2012 г. - 4, в 2015 г. - 7). В 2014 г. ЮНЕСКО разработало «**Всеобъемлющий индекс** развития ребенка» с оценочным субпоказателем.

В 2016 году запущен пилот mini-PISA – Международное исследование раннего обучения и благополучия, в нем примут участие 3-9 стран. По аналогии с TIMSS

и PIRLS пилотируется исследование дошкольного образования (ECES), в нем принимают участие 8 стран.

В условиях 8-кратного сокращения сети дошкольных организаций в сложные первые годы Независимости государственная политика была направлена, прежде всего, на инфраструктурное развитие. Программа «Балапан» позволила резко увеличить сеть, привлечь частный сектор и довести показатели сети до значения 1990-х годов. Материальная база позволила вывести задачу качества услуг **на более** высокий уровень. Так, в 2016 году в Государственную программу впервые включили показатель качества услуг «80% детей 5-6 лет обладают высоким и средним уровнем умений и навыков в соответствии с индикаторами дошкольного возраста».

Из школьных исследований, как PISA и TIMSS, мы имеем сведения о влиянии посещения ребенком дошкольной организации на его успехи в начальной школе и 15-летнем возрасте :

Как мы видим, влияние национального дошкольного образования на начальную школу (на примере математики) довольно высокое, выше среднего мирового значения. Однако влияние на функциональную грамотность 15-летних обучающихся ниже по сравнению со странами ОЭСР.

В 2015 году АО «ИАЦ» провело исследование в 54 организациях образования с привлечением более 3 600 субъектов дошкольной подготовки из 5 регионов страны (воспитатели, учителя начальной школы, методисты, руководители и воспитанники). В результате выявлена проблема отсутствия единой стандартизированной системы мониторинга на национальном уровне.

В итоге отмечено, что качество дошкольного образования сегодня контролируется по входным параметрам: сеть, качественно-количественный состав педагогов, МТБ, наличие программ, планов и пр. Уровень готовности выпускников на выходе определялся только по результатам внутреннего мониторинга, методику которого самостоятельно выбирает дошкольная организация. Причем 57% дошкольных организаций применяет «Методику оценки и измерения качества освоения и усвоения детьми базового содержания дошкольных образовательных программ» (Астана, 2004), 24% - «Систему индикаторов компетентностного развития детей от 1 года до 6 лет» (Костанай, 2010), 19% - другие методики.

Включение качественного показателя в Государственную программу развития образования и науки в РК на 2016-2019 годы позволит ввести стандартизированный инструмент для объективного замера качества дошкольного образования по всей стране.

ҒЫЛЫМИ ЖАҢАЛЫҚТАР

НАУЧНЫЕ НОВОСТИ

Абугалиева Г.С.,
магистр, старший
преподаватель кафедры
дошкольного и
начального образования
ЗКГУ имени М.Утемисова

Васильева В.Ю.,
студентка ФГБОУ
ВО
«Ульяновский ГПУ
им. И.Н. Ульянова»

РАЗВИТИЕ НАВЫКОВ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ У ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Дошкольный возраст является небольшим отрезком жизни человека, но этот короткий промежуток жизни играет значительную роль в формировании фундамента будущих представлений и знаний о мире. Познать мир ребенок может благодаря особой познавательной деятельности – мышлению. По мнению Ю. Щербатых, «мышление - это высшая форма познавательной деятельности человека, социально-обусловленный психический процесс опосредованного и обобщенного отражения действительности, процесс поисков и открытия существенно нового» [1].

Умственное развитие дошкольника представляет собой сложное взаимодействие и взаимосвязь различных форм мышления:

- наглядно-действенного, возникающего в тесной связи с практическими действиями ребенка;
- наглядно-образного, когда ребенок оперирует не конкретными предметами, а их образами и представлениями;
- логического мышления, где ребенок оперирует достаточно абстрактными категориями и устанавливает различные отношения, которые не представлены в наглядной или модельной форме [2].

Наглядно-образное мышление, уже полностью сформированное к четырел-пяти годам жизни, помогает детям решать разные задачи с реальными предметами. Благодаря этому, ребенок, представив необходимый для него предмет, способен решить поставленную перед ним задачу, если даже данного объекта нет в поле зрения. Образы приобретают обобщенный характер, где при решении определенной задачи, отображаются только значимые для данной ситуации особенности предмета.

Получая информацию из внешнего мира, дети способны анализировать и обобщать полученные знания. Этот период и является почвой для развития критического мышления, так как дошкольный возраст – это определяющий этап эмоционального, умственного, личностного и социального развития ребенка.

Изучение проблемы и развития критического мышления у детей дошкольного возраста нашло свое отражение в работах выдающихся психологов С.Л. Рубинштейна, Л.С. Выготского, П.П. Блонского, Д.Б. Эльконина, А.В. Запорожца, Л.А. Венгер. Также значительный интерес представляют психолого-педагогические исследования Д. Халперн, С. И. Заир-Бек, И. О. Загашев, М.В. Кларина, Темпл Ч., Мередит К., Стил Дж., Д. Клустер, Сорина Г.В., Калинин Л.А., Джон Дьюи, Эдвард Глейзер, Б. Блум и др.

Термин «критическое мышление» употребляли в своих работах Л.С. Выготский, Д. Брунер, Ж. Пиаже, А.Н. Леонтьев. Каждый из этих ученых внес свою лепту в фундамент теории развития критического мышления. На сегодняшний день можно найти различные определения термина «критическое мышление». Например, Д. Вуд и Д. Браус считают, что это «поиск здравого смысла, т.е. того, как объективно рассудить и логично поступить с учетом своей точки зрения и других мнений, а также умение отказаться от собственных предубеждений». Загашев и Заир-Бек в своих работах пишут, что критическое мышление — это поиск здравого смысла: как рассудить и поступить логично с учетом как своей точки зрения, так

и других мнений, это умение отказаться от собственных предубеждений. Критическое мышление, способное выдвинуть новые идеи и увидеть новые возможности, весьма существенно при решении проблем [3].

При изучении процесса решения задач учащимися, С.Л. Рубинштейн придавал немало значение критичности ума: «Степень критичности ума бывает очень разной у разных людей. Критичность – существенный признак зрелого ума. Некритический, наивный ум легко принимает любое совпадение за объяснение, первое подвергнувшееся решение – окончательно, критический ум тщательно взвешивает все доводы за и против своих гипотез и подвергает их всесторонней проверке». Отмечая важность критичности мышления, как существенного компонента зрелого ума, С.Л. Рубинштейн подтвердил актуальность проблемы генезиса этого свойства личности [4].

Широко используемой иерархической моделью навыков мышления, в рамках которой рассматривается критическое мышление, является «Таксономия Блума», разработанная комитетом образования, в 1956 году руководством Бенжамина Блума. Данная таксономия Блума включает шесть этапов, предполагая поэтапное продвижение от самых низких процессов – до высоких:

1. Знание – представляющее собой подтверждения предыдущего материала посредством указания **фактов, условий.**
2. **Понимание – демонстрация понимания фактов и идей посредством их организации, сравнения.**
3. **Применение – использование**

новых знаний и методов в различных вариантах.

4. Анализ – проверка информации на составляющие, в соответствии с мотивами и причинами.

5. Синтез – систематизация информации, посредством комбинирования различными способами элементов в новом шаблоне, предоставление альтернативного решения.

6. Оценивание – формулировка выводов по информации, оценка качества работы [5].

Несмотря на то, что критическое мышление может ассоциироваться с более высоким уровнем мыслительных процессов, согласно таксономии Блума, все уровни могут рассматриваться как необходимые для критического мышления. Необходимо первоначально собрать и осмыслить знания перед их критическим применением, анализом, синтезом и оцениванием.

Рассмотрим эффективные приемы развития навыков критического мышления в работе с дошкольниками.

«Шесть шляп мышления». Данная методика Эдварда де Боно направлена на развитие активных форм мышления в единстве с творческим воображением, фантазией, на создание предпосылок формирования у детей системного видения мира.

• Красная шляпа - эмоции, интуиция и предчувствия. Не требуется давать обоснование чувствам. Какие у меня по этому поводу возникают чувства?

• Желтая шляпа - преимущества. Почему это стоит сделать? Каковы

преимущества? Почему это можно сделать? Почему это работает?

• Черная шляпа - осторожность, суждение и оценка. Правда ли это? В чем недостатки? Что здесь неправильно?

• Зеленая шляпа - творчество, различные идеи, новые идеи, предложения. Каковы некоторые из возможных решений и действий? Каковы альтернативы?

• Белая шляпа - информация, вопросы. Какой мы обладаем информацией? Какая нам нужна информация?

• Синяя шляпа - организация мышления, мышление о мышлении. Чего мы достигли? Что нужно сделать дальше?

Чтобы использовать шесть шляп мышления с детьми дошкольного возраста, на начальном этапе нужно задавать детям вопросы, использующие «язык шляп». Это послужит введением к словарю шляп (достоинства, недостатки, факты, новые идеи и так далее). Позже, когда будет происходить непосредственно обучение, слова и фразы, связанные с этим методом, будут им знакомы. Необходимо научить детей отличать вопросы от утверждений. Это можно делать на занятиях, посвященных рассмотрению картин, когда ответом на вопрос: «Что изображено на картине?» является утверждение.

Приведем примеры возможных вопросов на тему «Весенняя прогулка»:

- «Как вам понравилась наша прогулка» (красная шляпа);

- «Скажите нам несколько фактов о Весне» (белая шляпа);

- «Перечислите достоинства весенней прогулки» (желтая шляпа);

- «Чем можно заняться в весеннее время

года» (зеленая шляпа);

- «Чего стоит опасаться во время весенней прогулки? Почему» (черная шляпа);

- «Что нового мы узнали во время нашей прогулки» (синяя шляпа).

«Прогнозирование» - это активизация представлений детей по теме содержания текста для чтения, выраженного в его названии. Например, чтение сказки Пынина А.А. «Царевна-лягушка». Воспитатель задает вопросы: - Ребята, как вы думаете, о чем вы сейчас узнаете, послушав сказку «Царевна-лягушка»? Какие герои будут действовать в сюжете? Выберите из набора иллюстраций, нужных для произведения персонажей.

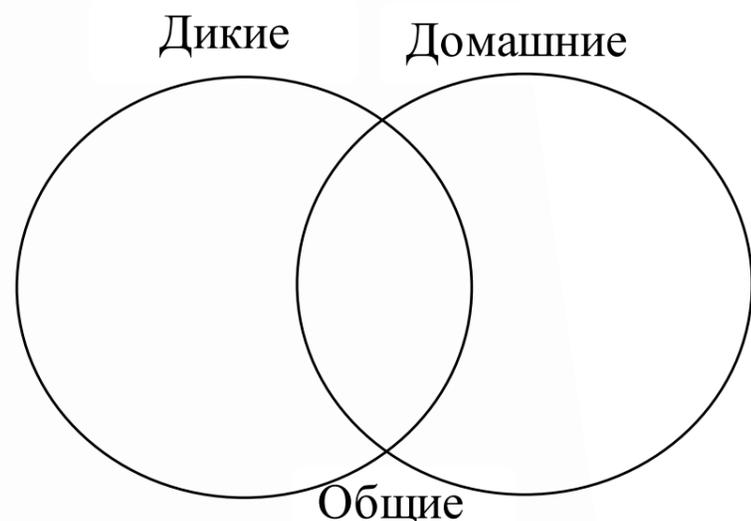
«Диаграммы Венна» (круги сравнения) – конкретизировать, классифицировать на основе сравнения. Данный прием можно использовать на разных занятиях, при

изучении окружающего мира, математики и развития речи. Например, на занятии по окружающему миру, детям можно предложить распределить животных на домашние и дикие.

- Ребята, на какие классы можно разделить животных? Распределите животных по кругам сравнения. Дети прикрепляют изображения животных в соответствующий круг по предложенным детьми названиям групп (дикие, домашние).

- Какие животные могут быть и дикими и домашними? Где вы их расположили по кругам сравнения?

- Чем отличаются дикие и домашние животные? Почему животных называют домашними? Что нужно для ухода за ними? Без чего эти животные жить не смогут?

«Логические цепочки» - помогают выявить закономерность каких-либо событий, явлений. Стратегия приема состоит в построении цепочки из фактов, предложений, слов, дат, правил, цитат в логическом порядке. Построение логической цепочки может проводиться совместно с педагогом, в группах или парах на занятии, может предлагаться в качестве индивидуальной работы. Этот прием очень полезен при пересказе текстов. Детям, после работы с текстом предлагается выстроить события в логической последовательности. Например, после изучения деревьев, можно попросить детей составить логическую цепочку, которая покажет стадии развития дерева: семя — росток — саженец — взрослое дерево. Также вместо словесных звеньев можно использовать картинки.

«Синквейн» («Пять строк») - развитие связной речи, расширение активного словаря. Прием развития критического мышления, позволяющий в нескольких словах изложить пройденный на занятии материал на определенную тему.

Структура синквейна заключается в следующем:

1 строка – одно ключевое слово, определяющее содержание синквейна;

2 строка – 2 прилагательных характеризующих данное понятие;

3 строка – 3 глагола, обозначающих действие в рамках заданной темы;

4 строка – короткое предложение, раскрывающее суть темы или отношение к ней;

5 строка – существительное-резюме, выступающее как итог.

Например, на занятии по физическому воспитанию, можно составить синквейн на тему «Здоровье»:

Здоровье.

Слабое, индивидуальное.

Восстанавливается, лечится, достигается.

Здоровье дороже золота.

Человек.

«Толстые и тонкие вопросы» - осмысление содержания художественного произведения.

<p>«Тонкие вопросы»: Вопросы, требующие односложного ответа, вопросы репродуктивного плана.</p>	<p>«Толстые вопросы» это проблемные вопросы, предполагающие неоднозначные ответы. Вопросы, требующие размышления, привлечения дополнительных знаний, умения анализировать.</p>
<p>Как звали...? Согласны ли вы...? Верно...? Кто? (Кто автор...?) Когда?</p>	<p>Почему, вы думаете ...? В чём различие ...? Что, если ...? Согласны ли вы ...? Верно ли ...?</p>

Данные приемы играют большую роль в интеллектуальном развитии, совершенствуют мыслительные процессы ребенка. Нельзя забывать, что определяющим при планировании занятий является содержательная сторона урока, а не привлекательность отдельных приемов и стратегий.

На основе всего вышеперечисленного, можно сделать вывод о том, что развитие навыков критического мышления у детей дошкольного возраста интересовало многих выдающихся ученых, которые вложили непосильный вклад

на изучение данной проблемы. Возникая в самом начале процесса социализации личности ребенка, критическое мышление оказывается тем личностным образованием, которое в значительной мере определяет всю дальнейшую перспективу интеллектуальных способностей. Думать критически означает проявлять любознательность и использовать исследовательские методы: ставить перед собой вопросы и осуществлять планомерный поиск ответов.

Калкеева К. Р.,
доктор педагогических наук,
профессор
ЕНУ им. Л.Н. Гумилева

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ СОЦИАЛИЗАЦИИ ДЕТЕЙ РАННЕГО ВОЗРАСТА

Возрастающее внимание психолого-педагогической науки и практики образования к вопросам развития детей раннего возраста обусловлено динамичными и интенсивными изменениями окружающего мира. Происходящие трансформации столь интенсивны, что не только ребенку, но взрослому человеку все реже удается использовать усвоенные знания и привычные поведенческие модели и сохранять гармонию с окружающей действительностью.

В «Государственной программе развития образования и науки Республики Казахстан на 2016-2019 г.» ярко выраженный социальный заказ общества на выпускника дошкольной организации, который касается не требований к конкретным знаниям, а новых методологические и научные подходы к целостному развитию личности ребенка.

Сегодня статус детства изменился. Поэтому проблема социального развития ребенка особенно актуальна. Одной из целевых установок государственной программы является

создание условий социальной ситуации развития дошкольников, открывающей возможности позитивной социализации ребенка, его всестороннего личностного морально-нравственного и познавательного развития, развития инициативы и творческих способностей на основе соответствующих дошкольному возрасту видов деятельности, сотрудничества со взрослыми и сверстниками в зоне его ближайшего развития.

Исходя из общих подходов к пониманию целей и задач образования и учитывая своеобразие его дошкольного звена, следует рассматривать его как социальную категорию, определяющую состояние и результативность процессов воспитания и обучения детей в дошкольных организациях.

Социализация детей дошкольного возраста — процесс длительный и многоплановый, который очень важен для его гармоничного вхождения в общество. Поэтому с позиции научного подхода пересмотреть методологические основы развития личности дошкольника, которые является отправной точкой учета психологических особенностей

детей раннего возраста.

Потому как личностное развитие детей является проблемой психолого-педагогической науки и все методологические подходы к развитию личности и педагогическому процессу в целом приемлемы: это культурологический, деятельностный, акмеологический, асиологический, синергетический, цивилизационный и личностно-ориентированный и другие подходы. Эти методологические подходы должны быть установкой не только в воспитательном процессе в детском саду, но и определенным образом быть концептуальным видением каждого родителя, так как в процессе социализации особая ответственность возлагается не только на дошкольную организацию, но и семью. Первичная социализация происходит в семье. Этот период является основополагающим для всей последующей жизни человека. Семья является для ребенка образцом норм, ценностей и правил поведения в обществе. Современная семья существенно отличается от семьи прошлых лет, не только экономической функцией, но и эмоционально-психологической. Авторитет родительской власти уже не срабатывают - ему на смену должен прийти авторитет личности родителей. Надо отметить и то, что сегодня ввиду занятости родителей семья является относительно социально контролируемой средой социализации.

С учетом того, что дошкольная организация выступает в качестве социального института с момента охвата ребенка детским садом, его жизнь кардинально меняется. В его жизни происходит активное развитие и умножение контактов в социальной сфере в ходе совместной

деятельности. Мы должны четко понимать, что в зависимости от успешности процесса социализации, ребенок постепенно принимает на себя определенную роль, отображаемую обществом, шаг за шагом приобретает опыт поведения в соответствии с требованиями социума.

При этом педагогам необходимо учитывать, что влияние институтов социализации выступает как внешний фактор, а возрастные и индивидуальные особенности самого ребенка – внутренний фактор. Соответственно целенаправленные, социально-контролируемые процессы реализуются в педагогическом процессе. Но есть и стихийное, спонтанное влияние – это СМИ, социальные ситуации реальной жизни, которые должны быть учтены педагогами.

Общественный опыт ребенка обогащается, происходит установка социальных стереотипов поведения – развитие самостоятельности, готовности находится в обществе (группа детей) и помогать другим. Поэтому при поступлении в дошкольную организацию малыши сталкиваются с определенными трудностями, которые могут стать причиной негативной социализации. Четкий режим дня, новые требования, другой стиль общения, постоянный контакт со сверстниками создают для ребенка стрессовую ситуацию. Это приводит к психическому напряжению, в результате появляются нарушения в поведении, эмоциональном состоянии, физиологических процессах.

Современная практика дошкольного образования в процессе социализации должна решать три группы задач:

- естественно-культурные достижения определенного уровня физического развития;

- социально-культурные – познавательные, нравственные, ценностно-смысловые;

- социально-психологические – становление самосознания личности, ее самоопределение в актуальной жизни, самореализация и самоутверждение.

Только их полная реализация определяет полноценную социализацию, нерешенность одной из вышеназванных задач может привести к дефектам социализации в дальнейшем. По мнению Е.В.Андреевко, ребенок не прошедший стадии адаптации и не усвоивший основ социальной жизни, практически не может быть обучен этому впоследствии, так как сензитивный период детства необратим. Сензитивный период развития в жизни ребенка создает наиболее благоприятные условия для формирования у него определенных психологических свойств и видов поведения.

Поэтому в процессе социализации необходимо создавать условия для полноценного социального развития детей: предоставлять ребенку возможность проявлять социальную мотивацию, способность самостоятельно выбирать адекватный стиль поведения, совершенствовать личные отношения с окружающими.

Ученый Г.М. Андреев отметил, что

процесс социализации это субъектно-субъектное отношение, где происходит диалектическое отношение, усвоение и воспроизводство социального опыта. Мы должны отметить и то, что процесс социализации происходит через сознательное и бессознательное усвоение и воспроизводства социального опыта. К примеру, в игре ребенок отражает многие социальные отношения. Первоначально, подражая взрослым, дети овладевают общепринятыми способами поведения. На уровне механического подражания приобретает новый социально наполненный смысл. Отсюда зарождаются механизмы социального развития - нормативные регуляции.

В дошкольном возрасте осуществляются социально-значимые свойства личности как сопереживание, сочувствие, соподдержка. В этом возрасте идентификация возможна на уровне отождествления себя с другими людьми. Как правило, дети реагируют на действия яркой эмоциональной реакцией.

В развитии целостного формирования картины мира необходимо знать и о том, что детское мировидение является синкретическим предметно-чувственным образованием и выступает не как пассивно-отражательное, а активно-конструирующее начало. Ребенок строит пространство собственных отношений с окружающей действительностью. Поэтому сотрудничество ребенка со взрослыми

выступает как основа социализации.

Характерным для данного возраста является возникновение этической нормы поведения и связанные с ними моральные переживания, которые способствуют проникновению детей во взрослую жизнь и смысл их поступков и действий.

Еще одной особенностью социализации данного возраста считается фактор детской субкультуры, сущность которой заключается в том, что детский мир отличается от мира взрослых с одной стороны, с другой - имея свои особенности – скрытность, диалогическое обращение они стремятся к миру взрослых с целью освоения социального мира взрослых и самоутвердиться в нем. И нам взрослым необходимо максимально способствовать естественному включению в систему социальных связей и отношений взрослых. Дать возможность транслировать детям свой собственный мир и удовлетворить свои потребности. Это будет способствовать развитию у детей определенных социальных качеств: сотрудничество, рефлексивность, склонность к анализу своих переживаний, эмпатию - постижение эмоционального состояния или внутреннего мира другого человека.

В дошкольном возрасте происходят качественные изменения в поведении ребенка, где произвольное становится поведением в целом, а не отдельные его действия.

В развитии социализации детей раннего возраста, необходимо учитывать незавершенность развития функциональных

систем ребенка и рассматривать в комплексе все проявления состояния адаптации и следовать установленным научным правилам - принципам.

Специалисты выделяют некоторые условия социализации ребенка, которые обеспечивают успешность его адаптации к обществу.

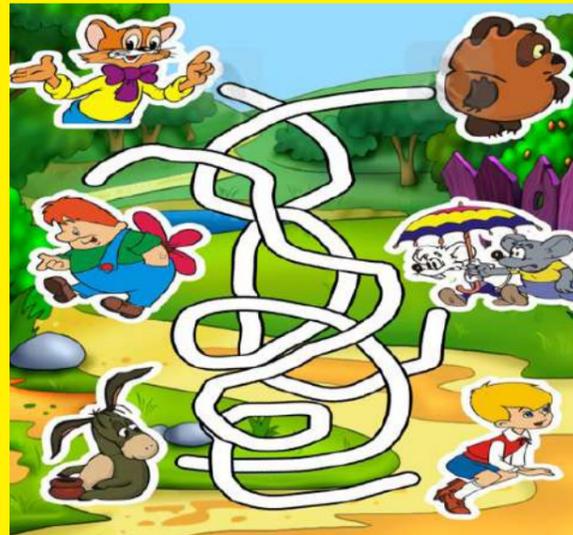
- самостоятельность. Получая новые знания, ребенок должен уметь их осмыслить, проанализировать, овладеть ими и педагогам необходимо поощрять, заинтересовывать, мотивировать.

- самоорганизация. Это умение малыша без постоянного внешнего контроля, помощи и стимуляции со стороны взрослых организовать и проводить свою деятельность. Хотя полная самоорганизация ребенка проявляется уже в старшем дошкольном возрасте, маленькие детки еще не готовы к такому процессу.

- коллективное взаимодействие. Это общение с детьми разного возраста и со сверстниками, что обеспечивает ребенку широкую социальную практику, и позволит ему в будущем без труда адаптироваться в любой социальной среде.

Таким образом, успешность социализации детей зависит от учета их особенностей, от умения педагога и родителей. Поэтому очень важно создать все условия для данного процесса, внимательно отслеживать поведение ребенка, направлять его деятельность и обучение.

ИННОВАЦИЯЛАР

ИННОВАЦИИ

Мухаметжарова Капиза Секенкызы,
«Балауса» МЖД КМҚК-ң тәрбиешісі
Балқаш қаласы

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДА САУСАҚ ОЙЫНДАРЫ АРҚЫЛЫ БАЛАЛАРДЫҢ ТІЛДЕРІН ДАМУ

Ойын ойнап, ән салмай, өсер бала болар ма?» демекші, ойын баланы өсіреді. Ал ойындағы басты құрал – ойыншық. Ол алданыш қана емес, дамыту құралы болуы керек. Қазіргі кезеңде балаларға арналған сан алуан ойыншықтар бар. Қарасаң, көздің жауын алады, алайда солардың бәрі балаларды дамыта алып жүр ме? Бұған әр адам өз ортасына қарап ақ жауап береді. Осы тұста қоғамның алдында жүрген маман ретінде жоғарыдағы проблеманың шешу жолын ұсынғым келеді. Жоғарыда аталған мәселеден тиімді жол табуға саусақ ойындары көмектесе алады. Бұл ойын балалар үшін көңілді, қызықты әрі тәрбиелейді.

Саусақ ойыны – балаларды жан-жақты: ақыл-ойын, тілін дамытып, танымын кеңейтетін, ұрпақтан ұрпаққа жалғасын тауып келе жатқан әрі бала тәрбиесінде үлкен мәнге ие ойын түрі. Бұл ойын саусақтардың шағын ертегі, қысқа әңгіме, өлең-

тақпақтардың мазмұнына сай қимылдату, ойнату арқылы жүргізіледі.

Саусақ ойындары балаларды ептілікке, икемділікке, белсенділікке баулиды, шығармашылық қабілетін, зейінін дамытады. Ал ондағы көңілді өлең-тақпақтар баланың көңіл-күйін көтеріп, достары және ересектермен тіл табысуына септігін тигізеді. Саусақ ойындарымен жүйелі түрде айналысатын балалардың сөйлеу, есте сақтау қабілеттері және қозғалыс үйлесімдігі жетік дамиды. Өлең шумақтарын қайталау және бір мезетте саусақ қимылдарымен көрсету барысында баланың дыбыстарды дұрыс айту, анық сөйлеу дағдылары қалыптасады, сөйлеу мен қимылды үйлестіре білу қабілеттері жетіледі. Бала өз қолының қимылын бақылауды үйренеді.

Өлең-тақпақтарды балалардың жеткілікті қабылдауы үшін оларды жатқа айтқан жөн. Балалар сіздің бет-әлпетіңізді көріп қана қоймай, сонымен қатар өлең мазмұнының әсерлі көрінісін бере білгеніңізді сезінуі қажет.

Саусақ ойындары барысында өлеңдегі ырғақты сезіне білуі қалыптасады әрі жетіледі, ырғақты сезіне білу өлеңді есте сақтауға әсер етеді. Өлең шумақтарының ұқсастығын, екпінді ести білуге, сөздерді буынға бөлуге үйренеді. Саусақ ойындары балаларға саусақтардың орнын, қимыл мен өлең шумақтарының реттілігін есте сақтауға көмектеседі.

Саусақ ойындарын балалардың күнделікті еркін ойындарына, мерекелік ойын-сауықтарға енгізуге болады. Мысалы: ойын жарыстардың арасында балалармен шеңбер құрып, саусақ ойындарын көрсету. Әдеби сөзді қимыл-әрекетпен бейнелеген саусақ ойындары ерекше, шағын қойылымға айналады, балаларды қуанышқа бөлейді. Осындай ойындар арқылы баланың ой-қиялын дамытуға болады, уақыт өте бала өзінің саусақтарға арналған әңгімелерін, оқиғаларын құрастыруы мүмкін. Әрине,

Саусақ ойындары

Ойын мәтіндері

Саусақтар амансады
Бас бармақтар,
Балаң үйрек.
Орған теректер,
Шылдыр шүмектер.
Кішкентай бөбектер,
Саусақтар құшақтасады,
Кездескенде қуанады.

Баланы шақыру
Кел, кел, келе ғой
Аяғыңды баса ғой!

Бас бармағым – атам, үйдің данасы,
Балаң үйрек – әжем, ошақ анасы.
Орған терек – әкем, отау панасы,
Шылдыр шүмек – шешем, шаңырақ ажары.
Титтей бөбек – мен, бәрінің базары.

Біздің шаңырақ
Атамнан басталар,
Әжеммен қосталар.
Отбасым мыналар:
Әкем мен анам бар.
Бір туған ағам бар,
Бәрін жақсы көремін.
Еркелеймін, еремін.
Е.Өтетілеуұлы

Біздің үйде
Әжем – күйші,
Әпкем – биші,
Әкем – ұста,
Ісі – нұсқа,
Үй салады,
Жаз бен қыста.

Саусақ қимылдары

Екі қолдың саусақтарын бір-бірімен
түйістіреді.
Саусақтарды бір-бірімен айкастырады.
Саусақтарымен шапалақтау.

Екі қолдың саусақтарымен қимылдату.
Екі саусақты үстелге тіреп қимылдату.

Қолдың саусақтары жұдырықта жұмулы,
Бас бармақты көрсету.
Саусақты кезекпен,
Көрсетіп, алақанды ашу.

Бас бармақтан бастап біртіндеп саусақтарды
ашып көрсету.

Қолмен мәтінге сай қимыл көрсету (домбыра
шерту, билеу, балға соғу).

Екі қолдың саусақтарын түйістіріп, бастан
асыра көтеріп ұстап, үйді бейнелеу.

Қайсысы қайда барады?
- Қасқыр, қайда барасың?
- Қой қыруға барамын.
- Түлкі қайда барасың?
- Тауық іздеп барамын.
- Маймыл, қайда барасың?
- Сауық іздеп барамын.
- Аю, қайда барасың?
- Бал тапқалы барамын.
- Майтан, қайда барасың?
- Мал баққалы барамын.
Қ.Мырза Әлі

Ойыншықтар
Біздерде бар қуыршақ
Бұзау, қозы, құлыншақ.
Ойыншықтар тындайды,
Емес олар ұрыншақ.
Қуыршақтар ұйықтайды,
Айтқаныңнан шықпайды.
Бұзау, қозы, құлыншақ,
Ұйықта десең ұқпайды.
Н. Әлімқұлов

Бір қазан сүт
Бір қазан сүт қайда кеткен?
Қаспағы да қалмапты!
Екі қолдың алақанын
- Көбелек келіп, күмп етіп,
Көбігін ішіп ол кетті.
- Жапалақ келіп, жалп етіп,
Жарымын ішіп ол кетті.
сүтті ішіп кеткендерді
- Қарға келіп, қарқ етіп,
Қалғанын ішіп ол кетті.
- Сауысқан келіп, саңқ етіп,
Сарқып ішіп, ол кетті.
- Қырғауыл келіп, қиқу сап,
Қазан түбі қаспағың,
Қырнап ішіп ол кетті.
Ө. Тұрманжанов

Бақшадағы ешкі
Ешкі кіріп бақшаға,
Таптап оны тастады.
Сәбізді жеді,
Қызылша жеді,
Шалқан мен пиязды

Соңынан орамжапырақты,
Кеміріп тастады.
Бақшада дым қалмады.

Оң қолдың саусақтарына аңдар бейнесі,
кигізілген, аталған аңның бейнесін
ашып көрсету, жауап беру.

Сол қолдың саусағында бала бейнесі,
Әр аңға сұрақ қояды.

Саусақ басына кигізілген төлдердің
бейнелерін біртіндеп жазып көрсету.

Жоғарыдағы реттілікпен саусақтарды
бүгу.

Екі қолдың алақанын жайып көрсету.

Сүтті ішіп кеткендерді саусақтарды
кезекпен ашып көрсету.

Қолдың сұқ саусағы мен кішкентай
саусағы ешкінің мүйізін бейнелейді.

Екінші қолдың саусақтарын кезекпен

Ұсынылып отырған өлең-тақпақтар мен ойын қимылдары Сіздерге және балаларыңызға
қуанышты көңіл-күй сыйлап, пайдасын тигізеді деген үміттемін.

Тымбаева Ж. А.,
№28 балабақшасының тәрбиешісі
Жамбыл облысы,
Тараз қаласы

ЖАҢАРТЫЛҒАН БІЛІМ МАЗМҰНЫН ІСКЕ АСЫРУДА ФЛИП-ЧАРТ САБАҚТАРЫН ҰТЫМДЫ ПАЙДАЛАНУ ЖОЛДАРЫ

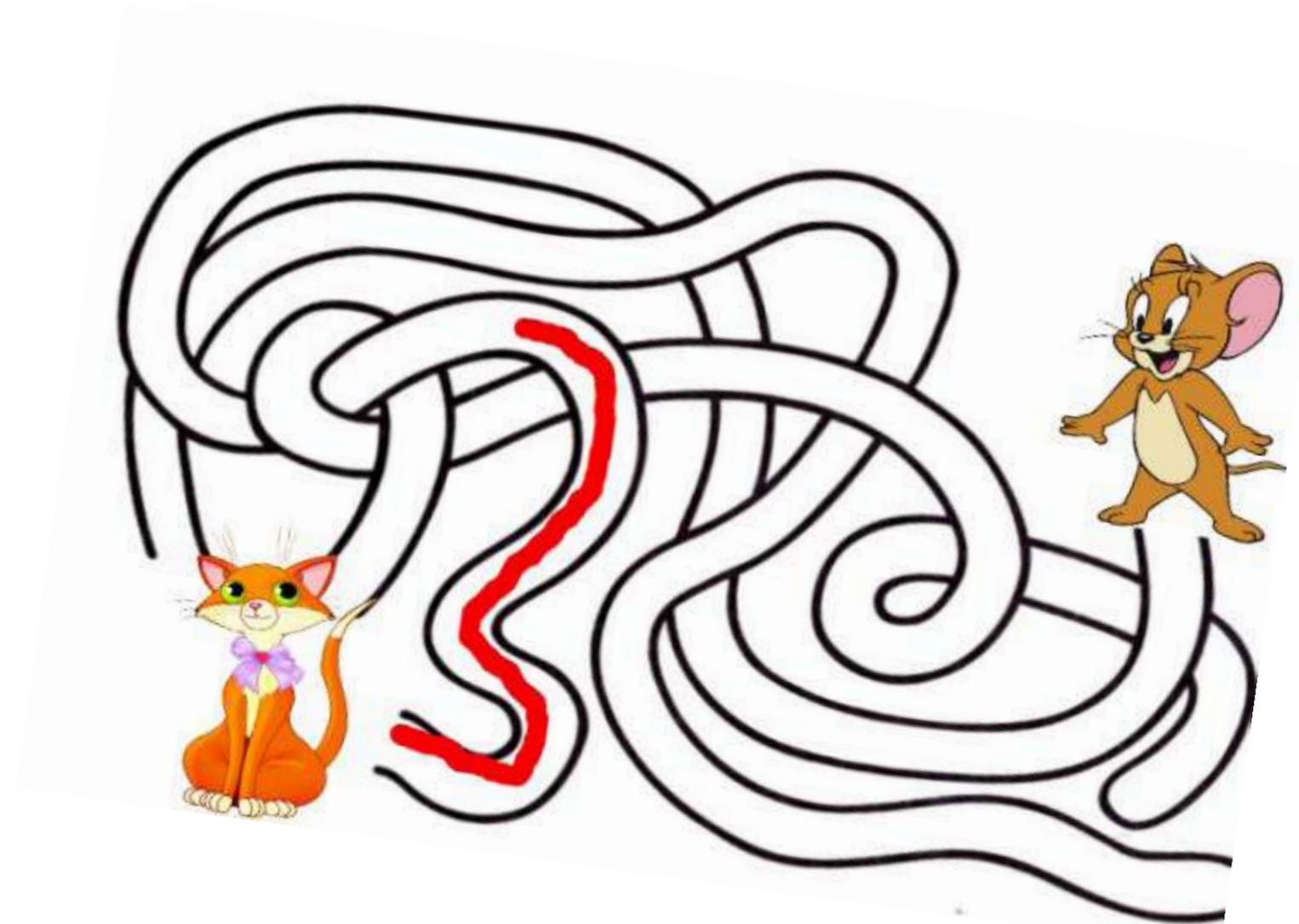
Жаңа ғасырдағы техника мен технологияның қарыштап дамуы ғылым мен білім саласын белгілі бір деңгейде жетістіктерге жеткізді. Қазіргі заманғы ақпараттық коммуникациялық технологияларды (АКТ) мектепке дейінгі ұйымдардың оқу-тәрбие үдерісінде пайдалану мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту процесі менеджментінің тәсілдері мен әртүрлі құралдарын қолданудың тиімділігін арттыруды талап етеді. Осы мақсатты жүзеге асыруда ақпараттық технологияны пайдалану әдісі зор рөл атқарады. Осы орайда ел Президенті Н.Ә.Назарбаевтың халыққа Жолдауындағы: «Оқу үрдісінде ақпараттық технологияларды білім беру саласын жақсартуда қолданыс аясын кеңейту керек», – деген сөзін басшылыққа

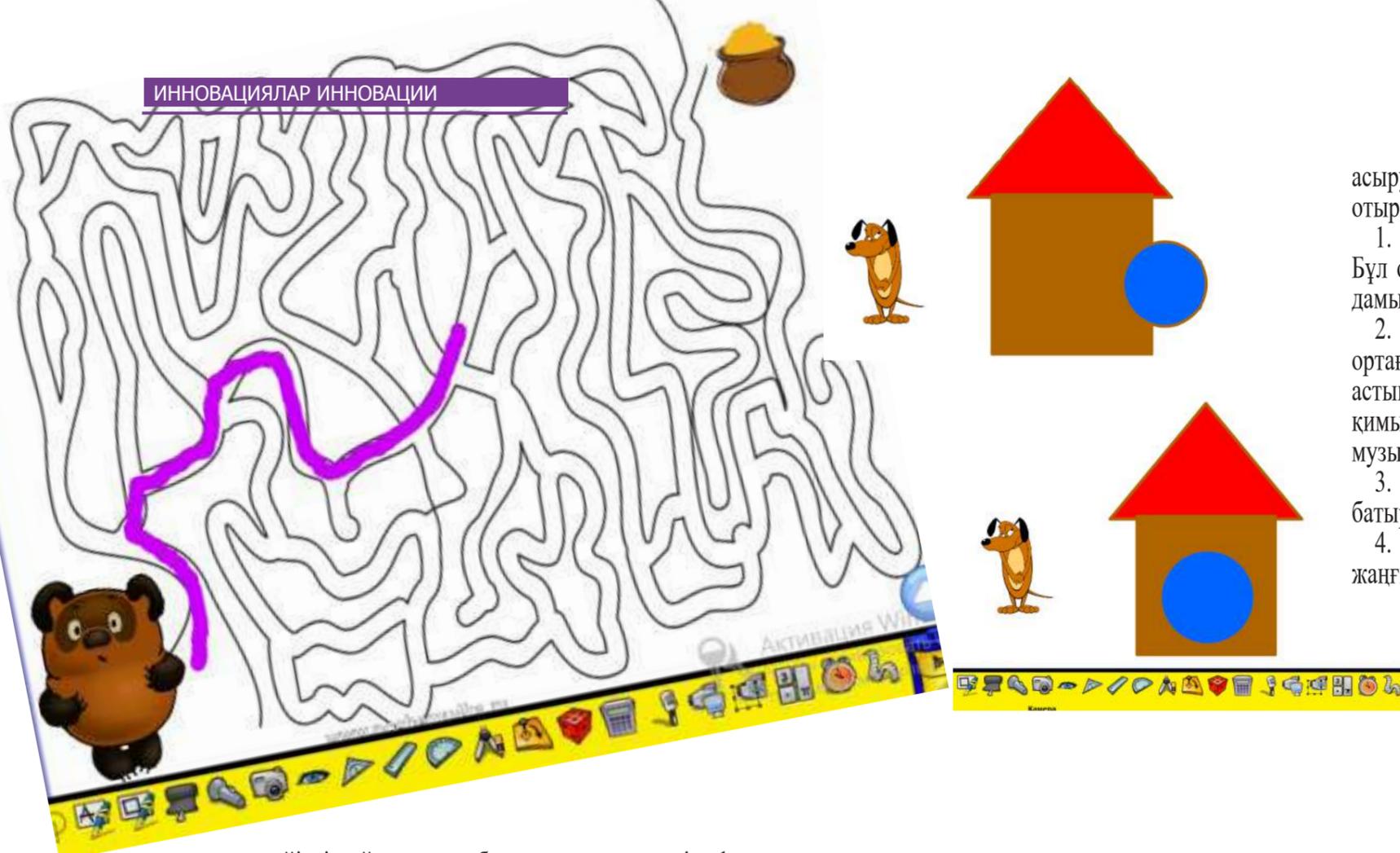
ала отырып, сабақта жаңа ақпараттық технологияларды пайдалануға жаппай көшуіміз керек.

Мектепке дейінгі ұйым педагогтары балалармен жұмыс жасау барысында ақпараттық коммуникациялық технологияларды қолдану негізгі жетістік екенін көрсете бастады.

Ақпараттық технологияларды сабақта пайдаланудың негізгі мақсаты – Қазақстан Республикасында біртұтас білімдік ақпараттық ортаны құру, жаңа ақпараттық технологияны пайдалану, Қазақстан Республикасындағы ақпараттық кеңістікті әлемдік білім беру кеңістігімен сабақтастыру.

Жаңа заман баласы – ертеңгі еліміздің болашағы. ХХІ ғасырдың көшбасшыларын қалыптастырып, дамыту үшін, тұлғаның ішкі дүниесі мен оның қыр-сырын анықтап, мүмкіншіліктері мен қабілетінің дамуына жағдай туғызу қажет. Әрине, ол үшін

мектепке дейінгі ұйымдарда балалардың жеке басының қалыптасуы мен дамуында педагогтардың ақпараттық технологияларды қолдана білу сауаттылығына да байланысты.

Жаңартылған білім беру бағдарламасы – болашақтағы сапалы білім кепілі. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың жаңартылған мазмұнын енгізу мектепке дейінгі ұйымдарда білім беру процесін жетілдіруге ықпал ететін жаңа тәсілдерді талап етеді. Балабақшамызда жаңартылған білім беру мазмұнына сәйкес сапалы тәрбие мен оқытуға тең қол жеткізуді қамтамасыз ету мақсатында бүгінгі күннің талабына сай үйлесімді дамыған, білімді, инновациялық технологияны жатсынбай, еркін меңгерген, қызығушылығы жоғары бала тәрбиелеу керек.

Жоғарыда аталған талаптарды орындау мақсатта біздің балабақшада үш топ интерактивті тақтамен жабдықталған. Интерактивті тақтамен тек презентация көрсетіп қоймай, ондағы объектілердің қозғалысқа түсуі, дыбыстар шығаруы,

қажетті фигуралармен құрастыру, оны әртүрлі түске бояу үшін алдын-ала флип-чарт дайындалуы қажет. Флип-чарт Activinspire бағдарламалық жабдықтамасымен жасалынады, алдын-ала белгілі тақырыптың мақсат-міндетіне қарай материалдар жинақталады, ол түрлі дыбыстар (судың, желдің, құстардың, көліктердің т.б.), видео үзінді тақырыпқа сай монтаждалып дайындалады, суреттер бірізділенеді. Сауатты құрастырылған флип-чарт – тәрбиешілер үшін құнды материалдардың бірі. Онымен жұмыс істегенде балалардың сабаққа деген танымдық қызығушылығы мен мотивациясы артады. Бүгінде жаңартылған мазмұнды табысты іске асырудың міндеттерінің бірі – балабақшадағы балаларды қабылдаудан бастап оларды үйіне шығарып салуға дейінгі жұмыстарда педагогтардың ізденуін бір білім беру саласында жүргізілген жұмыстарды екінші білім беру саласында сабақтастықпен жалғастыру.

Мен, жаңартылған білім мазмұнын іске

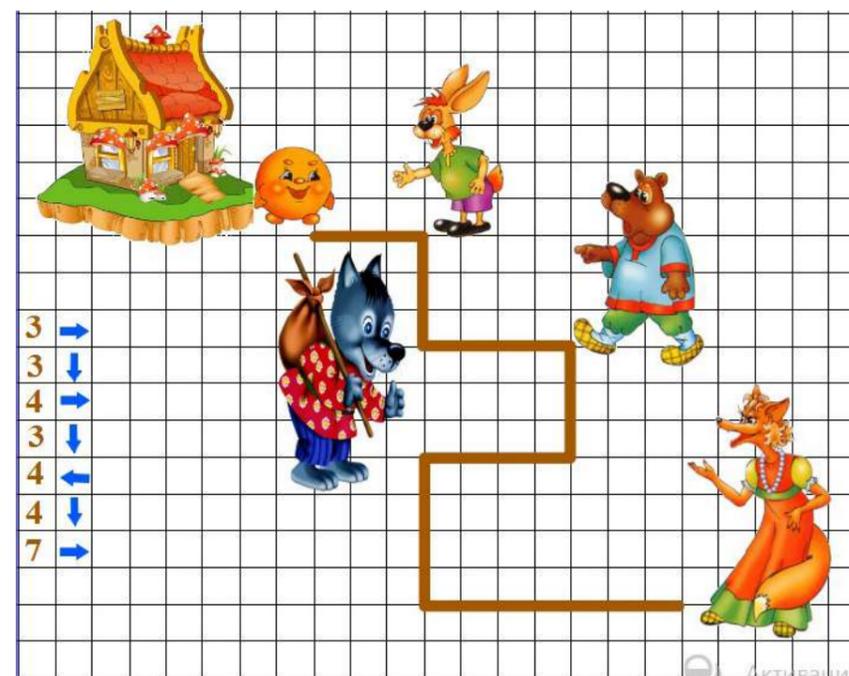
асыру мақсатында, оқу үрдісін ұйымдастыруда интерактивті білім беру ресурстарын пайдалана отырып, флип-чарт сабақтар жинағын әзірлеудің жаңа үлгісін қолдана бастадым.

1. Мына флип-чартқа назар аударатын болсақ, «Шытырман жол» ойынын көре аласыз. Бұл ойын балалардың ойлау қабілеттердің дамуына мүмкіндік береді, саусақ моторикасын дамытады, үш бала тақтада жұмыс жасай алады.

2. Бұл – флип-чарт арқылы балаларға су астында да тіршілік бар екенін көрсету, қоршаған ортаға қамқор болуға тәрбиелеу. Баяу музыка әуені ойнайды, бала сиқырлы шынымен су астындағы тіршілікті бақылайды. (Жасалу жолы: сиқырлы сияны пайдаланып лупа жасау, қимыл-қозғалыстағы балықтардың суретін жинап, флипчарт қабаттарына орналастыру, музыка қою.)

3. «Ақтөске үйшік құрастыр» ойынында бала еркін әрекет етеді, яғни фигуралар батырмасы арқылы үйшік құрастырады, бояу батырмасымен өзіне ұнаған түске бояйды.

4. «Графикалық диктант» сызықтың бағытын қаламмен дұрыс сызу, нұсқауды дұрыс жаңғыртуға үйрету.

Флип-чарт сабақтарын оқу үрдісінде пайдаланудың педагогтар үшін артықшылығы:

- жаңа материалды визуалды түсіндіруге мүмкіндік береді;
 - артық уақыт, күш-жігер жұмасамай суреттерді, оқу үрдісі уақытында жасалған тапсырмаларды сактайды, көбейтеді;
 - ұяң, ұялшақ балалардың қызығушылығын арттыра алады;
 - уақыт үнемдейді;
 - әріптестермен оқу материалдарын оп-онай алмастыра алады.
- Флип-чарт сабақтарының балалар үшін артықшылығы:
- қажетті материалдың түсінікті, тиімді және өзгермелі берілуінің арқасында балалар қиын тапсырмаларды жеңіл және тез қабылдайды.
 - ұяң, ұялшақ, өзіне сенімсіз балалардың өзі шығармашыл түрде тапсырмаларды орындап, жұмыс жасайды.

ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАР

НАЦИОНАЛЬНЫЕ ЦЕННОСТИ

Балук О.С.
Методист КГКП «ясли-сад
«Берёзка»
г. Шахтинск

ФОРМИРОВАНИЕ ДУХОВНЫХ ЦЕННОСТЕЙ У ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

В наши дни много говорят о духовности. Причина понятна – сегодня в центре внимания казахстанцев – работа главы государства «Взгляд в будущее: модернизация общественного сознания». Нурсултан Назарбаев в своем послании объявил народу Казахстана о начале третьей модернизации страны, которая включает в себя политическую реформу и модернизацию экономики[1].

мировых архивах собраны самые важные документы, касающиеся истории нашей страны и народа. И теперь, по словам президента, мы должны приступить к более масштабной и фундаментальной работе. По мнению президента, сохранение своей культуры, собственного национального кода – это первое условие модернизации нового типа. История и национальные традиции должны быть обязательно учтены. Одной из задач модернизации Нурсултан Назарбаев называет духовное возрождение и единение нации...[2]

Одной из целей является вхождение нашего государства в число 30 самых развитых стран мира, но это невозможно без духовного возрождения.

В своей новой работе глава государства отметил, что духовное возрождение Казахстана началось не сегодня. С 2004 года была реализована программа «Культурное наследие», направленная на обновление историко-культурных памятников, в 2013 году в рамках еще одной программы – «Народ на волнах истории» – в ведущих

Сегодня, в условиях социальной нестабильности, обострения национальных отношений, утраты духовных ценностей особенно значимой становится роль детского сада, как гаранта мира и общественной нравственности. В связи с этим время ставит нас перед необходимостью пересмотреть свои взгляды на воспитательный процесс в дошкольной организации. Концепция воспитательной системы дошкольной организации выстраивается с ориентацией на модель выпускника как гражданина-патриота, образованного человека, личность

свободную, культурную, гуманную, способную к саморазвитию. Такой системный подход позволяет сделать педагогический процесс более целесообразным, управляемыми и, самое важное, эффективным. Детский сад использует свою стратегию и тактику в воспитании, основанную на компетентностном подходе.

В 2017 году была опубликована статья Главы Государства Казахстана, направленная на модернизацию общественного сознания. Сохранить и приумножить духовные и культурные ценности — вот основная цель работы по программной статье президента «Болашаққа бағдар: Рухани жаңғыру» («Курс в будущее: духовное обновление»). [3]

Сегодня, глядя на происходящие политические, макроэкономические процессы, как никогда важна духовная составляющая. Именно она придает силу, веру, нерушимость и незыблемость всех основ мировых цивилизаций. А для нашего молодого государства в этом и кроется основа всех основ.

Затрагивая основные аспекты реализации программы «Рухани Жанғыру» в нашем детском саду «Берёзка» была поставлена цель воспитательной работы детского сада: Создание образовательно-воспитательной среды, способствующей патриотическому, духовному, физическому развитию и социализации ребенка, через обеспечение доступности качественного образования в условиях эффективной работы детского сада.

Подводя итоги за данный период воспитательной работы по реализации Программы «Рухани жаңғыру», следует отметить, что педагогический коллектив детского сада стремился успешно реализовать намеченные планы, решать поставленные перед ним задачи.

Для реализации поставленной цели были сформулированы следующие задачи:

1. Развитие национального самосознания, формирование духовных и гражданских качеств на основе программы «Рухани жаңғыру».

2. Развитие патриотизма и духовного развития дошкольников в рамках реализации «Мәңгілік ел».

Для реализации поставленных задач были определены приоритетные направления, через которые и осуществлялась воспитательная работа.

«Программа «Рухани жаңғыру» определяет патриотическое направление, выраженное в любви к родной земле, ее культуре, обычаям и традициям казахского народа. Чтобы наша Республика стала процветающей, конкурентоспособной страной, мы должны привить подрастающему поколению — уважение к историческим традициям, культуре родной земли, духовной культуре.

В целях воспитания чувства патриотизма уважение к национальным традициям и обычаям в детском саду была разработана программа «Хоровод дружбы», где дети всех возрастов изучают культуру, обычаи, традиции народов, проживающих на

территории Республики Казахстан.

Казахстан - многонациональное государство. Очень важно с детства научить ребёнка понимать, что люди должны жить в мире и согласии; донести до него то, что каждый народ имеет свои корни: язык, историю, традиции, обычаи, духовную культуру; пробудить интерес к изучению истории и культуры не только своего народа, но и культуру других национальностей.

Цель этой программы: создание условий для формирования поликультурной компетентности и толерантного взаимодействия ребенка с окружающим миром, формирование духовных ценностей.

Работа по данной программе развития проводится по 5 блокам: «Здоровье», «Коммуникация», «Познание», «Творчество» и «Социум». Участниками деятельности образовательного процесса

являются воспитанники детского сада, педагогический коллектив и родители воспитанников.

В программе развития «Хоровод дружбы» предлагается познакомить детей с народами, проживающими в Республике Казахстан. Разработан подробный тематический план на младший, средний и старший дошкольный возраст. Ознакомление детей с народами Казахстана: казахами, русскими, украинцами, грузинами, узбеками, татарами, армянами, белорусами проводится постоянно, как часть организованной учебной деятельности и в свободное от занятий время. Разработаны циклограммы планирования деятельности педагога с детьми, развлечения.

Для осуществления поставленных задач, мы продумали разнообразные формы работы с детьми, родителями и педагогами:

- С детьми: ОУД, дидактические

игры, сюжетно – ролевые, подвижные игры, беседы групповые и индивидуальные, праздники, развлечения и пр.

- С родителями: анкетирование, моя родословная, вовлечение в образовательный процесс по патриотическому, духовно-нравственному воспитанию, этнокультурное просвещение, совместные праздники, оформление стендов, родительских уголков.

- С педагогами: повышение профессиональной компетентности, накопление теоретического материала, мастер-классы, семинары, консультации и пр.

Для оценки результатов работы разработаны диагностические карты, на основе требований к уровню развития компетентностей детей. Систематическая работа привела к результату повышения

уровня знаний детей.

Мы совершенствуем профессиональную подготовку педагогов к работе по приобщению дошкольников к духовной культуре. Проводим мастер – классы, семинары, беседы, консультации с педагогами по этнокультурному и поликультурному, духовно-нравственному воспитанию.

Старинная мудрость гласит: «Человек, не знающий своего прошлого, не знает ничего».

Мы считаем, необходимо донести до сознания не только детей, но и их родителей, что они являются носителями народной культуры, и что важно воспитывать детей в национальных традициях.

Эти чувства воспитываются постепенно, но остаются с ребёнком на всю жизнь.

Знакомство детей с культурой и традициями, обычаями разных народов

проходит через организованную учебную деятельность, дидактические, сюжетно – ролевые и подвижные игры, художественную литературу, музыку.

Дети с большим удовольствием играют в настольно – печатные игры, закрепляя изученный ранее материал, водят хорорывы, поют песни, разучивают стихи, инсценируют сюжеты сказок, играют в народные игры.

В сюжетно-ролевых играх дети применяют полученные знания на практике: самостоятельно рассматривают национальные предметы домашнего обихода (посуду, мебель), ведут диалог. В игре дети закрепляют слова или фразы на другом языке (кстати, дети делают это с огромным удовольствием).

Ознакомление с народами, проживающими в Казахстане, проводится интересно и увлекательно. Организуются совместно с сотрудниками и родителями нашего детского

сада праздники и развлечения.

Осознанное включение родителей в совместный с воспитателем обучающий процесс позволяет значительно повысить эффективность работы. Дети рады и гордятся, что их родители, принимают активное участие в жизни детского сада. Для конкурсного выступления педагогов, детей и их родителей были подготовлены песни, танцы, стихи разных народов. Выступления проходят на очень высоком уровне. Все получают огромный заряд бодрости, хорошего настроения.

Для успешной реализации поставленных задач по поликультурному воспитанию и развитие толерантной личности подбираются и разрабатываются дидактические игры.

Совместно с родителями изготовлены макеты внутреннего убранства жилища, домашняя утварь, посуда, предметы быта. Обшиты куклы в национальные костюмы.

Родители принимают активное участие во всех выставках. Выставка поделок «Я живу в прекрасной стране», «Рукоделие народов Республики Казахстан», «Домотканые ковры», «Народная игрушка».

Благодаря целенаправленной, плодотворной работе по патриотическому, духовному, культурному воспитанию в нашем детском саду царит дружеская, благоприятная обстановка.

Мы видим, что духовность во многом зависит от воспитания здоровой совести, терпимости. По общему признанию воспитание детей и обучение их хорошим манерам детства требует терпения и сил. Если бы эта задача была легкой, то мы не видели бы такого различия между культурными и некультурными людьми. Если бы поведение человека совершенствовалось со временем, с приобретением опыта, то не нужно было бы тратить на это столько сил, и люди росли бы,

как деревья в лесу. Биологически человек, конечно, развивается сам по себе, но этого недостаточно. Развитие нравственных, духовных способностей целиком зависит от воспитания.

Список использованных источников:

1. Н.А.Назарбаев Третья модернизация. Взгляд в будущее: модернизация общественного сознания. Астана, 2017.
2. Ф. Шарафутдинова Духовное возрождение и единение нации... 2017, <https://otyrar.kz/2017/04/duhovnoe-vozrozhdenie-i-edinenie-nacii/>
3. Методическое пособие по информационно-разъяснительной работе. Взгляд в будущее: модернизация общественного сознания. Астана, 2017.

АТА-АНАМЕН ЖҰМЫС

ВРЕМЯ
РОДИТЕЛЕЙ

БАЛАБАҚША – ТӘРБИЕНІҢ АЛТЫН БЕСІГІ

Жанар Қасенханқызы,
ата-ана
Алматы облысы
Панфилов ауданы
Жаркент қаласы

Халқымыздың сан ғасырдан бергі «Адамның бақыты – балада», «Адам ұрпағымен мың жасайды» деген дана сөздер тегін айтылмаса керек. Адам баласына нағыз бақытты тәрбиелі, өнегелі ұрпағы ғана сыйлай алады. Қазақ ежелден-ақ бала тәрбиесіне ерекше көңіл бөлген. Ұрпақ әкелу, оны өсіру – әрбір адам өмірінің мәні. Әлемдегі ең құнды байлықтың бірі – баланың жылы жүзі, жарқын қуанышқа толы сынғырлаған күлкісі мен көңілді, уайымсыз көздері. Дүние есігін ашқан әрбір сәби, ата-ананың жылы, аялы алақаны мен құшағын сезініп, бақытты балалық шақты бастан өткізуге лайықты. Бала – отбасының жалғасы мен жеміс берер гүлі.

Бала өміріне ең бірінші отбасының және қоршаған ортадағы адамдардың ықпалы өте маңызды. Ата-ана беретін тәлім-тәрбие, мейірім, жылулық ешқандай нәрсемен салыстыруға келмейді. Ата-ана баласына өмір сыйлап, тәрбие беріп, алғашқы негіздерін қаласа, ал балабақшада әрі қарай жалғасын табады. Баланы тәрбиелеу, жақсы білім алуында, дұрыс адам болып қалыптасуында ата-ана мен балабақшаның бірлесіп өзара тығыз байланыста болуы маңызды. Балабақшада өткізілетін әрбір іс-шара, ертеңгіліктердің тәрбиелік мәні бар, мағыналы болуы керек. Мекемеде өткізілетін әрбір осындай мерекелік кештерге, ашық сабақтарға ата-аналар балабақша ұжымы және тәрбиешілердің жақын қарым-қатынаста болуы баланың дұрыс қалыптасып өсуіне үлкен септігін тигізеді. Сонымен қатар, тәрбие алу үлгісі де оңай шешіледі және нәтижелі болады. Үлгілі тәртіппен өнегелі ұрпақ тәрбиелеп, адамгершілік қасиетті бала бойына сіңіруді көздесек, отбасы мен педагогикалық ұжым үнемі тығыз байланыста болу керек. Сонымен бірге баламызға ұлттық салт-дәстүрімізді, өз ана тілін білуді және құрметтеуді, өнегелі, иманды сөздерді жиі айтуды үйретуден жалықпауымыз қажет. Педагогикалық ұжымның, яғни тәрбиешілердің де бала тәрбиесі мен міндеттеріне, ұрпаққа сапалы білім беріп, жан-жақты өсуіне ықпалы өте зор. Балабақша ұжымы болсын, тәрбиешілер болсын өздерінің ізденімпаздығы мен шығармашылық еңбектері бала өміріне әсер етеді.

Баланы мәпелеп өсіріп, оны әрі қарай өмірді танып, білуге үйрететін жер – балабақша. Күнделікті балабақшаға келгенде ұйым медбикелері жеке бастың гигиенасын сақтауға аса көңіл бөледі, сонымен қатар жедел таратылатын ауру түрлері мен олардың алдын алу және емдеу жолдарымен ата-аналарға кеңес

беріп отырады. Алғашқы кезде балабақшаға келген бала жылап, мазасызданып, көңіл-күйі бұзылып, тәбеті тартпай, жиі ауруы да мүмкін. Мұның бәрі жаңа ортаға бейімделе алмауынан туындайды. Осындай жағдайларда ата-ана тәрбиешілерге түсініспеушілік танытып жатады, бұл әрине мәселені шешудің жалғыз жолы емес. Жерге бір түп ағаш ексеңіз де, алдымен сол ағашқа лайықты орын дайындап, жақсы өсуіне, қажетті құнарлы жер іздейсіз, сосын оны ерекше күтімге аласыз. Адам баласы да сондай, бала басқа ортаға сіңіп кету үшін, өзіне жақсы дос табу үшін ең бірінші тәрбиешілер көмекке келу керек. Педагогикалық білімі жоғары, білікті мамандар да, ата-аналар да жеке-жеке өз үлесін қосуы қажет. Осындай кезде әсіресе тәрбиешілер баланы алғашқы күндерден бастап жылы жүзбен қарсы алып, өзіне жақын тарта сөйлеп, ықыластарын білдіргендері абзал. Сонда ғана бала жаңа ортаға да, балабақшаға да, ондағы ересектерге, қатарластарына тез үйренеді және бейімделеді.

Алматы облысы, Панфилов ауданы, Жаркент қаласында мақтауға тұрарлық балабақшаларының бірі – «Таңшолпан» балабақшасы. Бұл балабақшада 140 бүлдіршін тәлім-тәрбие алып жатыр. Балабақша өте ыңғайлы орында орналасқан, ғимараты биік әрі әдемі, көзартарлық гүлзарларымен, әр топқа арналған жекелеген ауласымен көзге түседі. Балабақша меңгерушісі және ұйым қызметкерлері – өз саласын жетік білетін мамандары. Балалардың бал мекеніне айналған «Таңшолпан» балабақшасы – бүлдіршіндеріміздің екінші үйі және тәрбие алатын ордасы.

Осы балабақшаға менің кенже ұлым, кішкентай Алинұрым барады. Балабақшаға баруға деген ынтасы ерекше. Күнделікті топтағы достарын, тәрбиешілерін, күтуші апайларын көруге асығады. Мен ұлымның осындай ғимараты үлкен, топ бөлмелері кең, әдемі, дұрыс тәрбие, сапалы білім нәрін бала бойына сіңіре алатын алатын балабақшаға бергеніме өте ризамын. Бұл балабақшада әртүрлі іс-шаралар, отбасылық

сайыстар, ертеңгіліктер, аула безендіру, көгалдандыру сияқты жұмыстар үнемі ата-аналармен бірлесіп жүргізіліп тұрады. Балам баратын «Күншуақ» тобында 22 бала бар және әр түрлі ұлт өкілдерінен құралған. Балалар бір-бірімен өте тату.

Топтағы кішкентай қошақандарға тәлім-тәрбие беруде тәрбиешілердің балаларға деген көзқарастары өте ерекше және еңбектері зор. Олардың таңертеңгісін қабылдап алғаннан, кешке қайтқанға дейінгі әр балаға деген ықыласын ерекше айтуға болады. Жақыбай Ырыс Әтибекқызы мен Төлөндиева Бақытжан Ақанқызы өз міндеттерін жақсы білетін, білімді, білікті мамандар. Топта өтетін әрбір ертеңгіліктерге, басқа да ұйымдастыру шараларына өте мұқият дайындалып, әр баланың қатысуына аса көңіл бөледі. Әр баламен жеке әңгімелесіп, ақыл-кеңестерін айтып, өз анасындай қамқорлық танытады. Ата-аналармен сыпайы сәлемдесіп, жақсы қарым-қатынас орнатуға жағдай жасайды. «Күншуақ» тобының ата-аналары да ұйымшылдық танытып келеді, әрбір іс-шараларға белсене атсалысады. Тәрбиешілердің бала өмірінің дамуына қосқан үлестері ерекше. Әр баланың мінез-құлқын, бейімі мен қызығушылықтарын, мүмкіндіктерін шектемей, соларды зерттеп,

керісінше оларға көмек көрсетуде ата-ана, бала, тәрбиеші үштігі – өзара тығыз байланыста. Болашақ ұрпағымыздың осындай білімді, әдепті, еңбекқор, тәрбиешілерден тәрбие-білім алып жүргеніне ризамын.

«Күншуақ» тобының балалары да өте сезімтал, белсенді бүлдіршіндер. Күнделікті сабаққа да, өтетін ертеңгіліктерге де ерекше ынтымақпен қатысады. Әртүрлі сайыстарға, байқауларға қатысып жүлделі орындарды иеленіп жүр. Сонымен қатар топта балалардың күнделікті жеке бас гигиенасын сақтауына және дұрыс тамақтануына аса көңіл бөлетін көмекші Динара апайға да балалар мен ата-аналар дән риза.

Сөзімді қорыта келгенде, ел ертеңін өсіріп, тәрбиелеп, білім беріп отырған балабақша ұжымына, тәрбиеші-педагогтарға ризашылығымды білдіріп, биік белестерден көрінуіне тілектеспіз. Қиындығы мен қызығы мол кәсіпті игеріп жүргеніне алғыс айтамыз. Ұрпақ тәрбиесі – бір ұлтты тәрбиелеу деген сөз. Баламның тәрбиешісіне деген алғысым арқылы осындай ұлы жауапкершіліктің жүгін арқалап жүрген әр педагогқа мықты денсаулық, жұмыста жеміс, еңбекте табыс тілеймін!

БАЛАБАҚША – ЕКІНШІ ҮЙІМІЗ

Қосыбаева Д. Е.,
ата-ана
Алматы облысы
Жамбыл ауданы
Бұрған ауылы

Баланы адам етіп қалыптастыратын ең негізгі орта – отбасы болса, оны қоғамға бейімдейтін басты әрі бастапқы орын – балабақша. Өмірге енді ғана бой үйретіп келе жатқан кішкентай балапанға балабақша мектептей емес, өз үйіндей әсер қалдырады. Себебі онда тәрбие алып, бойындағы жақсы қабілеттерін дамытып қана қоймай, өз отбасындағыдай қамқорлыққа, сүйіспеншілікке бөленеді, ұйықтап, өз төсегінде жатқандай тәтті түс көреді, бір жанұяның баласындай, топтағы балалармен бір дастарханда ас ішеді. Мұның бәрі балаға жайлылық пен қуаныш, еркіндік сыйлайды, осы себепті де балабақша – балалардың екінші үйі.

Мен балалардың мерзімінде балабақшаға барғаны өте дұрыс деп ойлаймын. Өйткені

балабақшаға барғалы қызымның бойынан жақсы өзгерістер байқап жүрмін. Қазіргі уақытта көп ата-аналардың жұмысбасты болып, балаларға жеткілікті көңіл бөле алмай жүрген жайлары бар.

Отбасы мен білім ошақтарының, анығын айтқанда мектеп пен балабақша арасындағы өзара байланыстың тиімділігін арттыру – қазіргі заманғы үлкен мәселелердің бірі.

Балабақша балалардың жеке тұлға болуына, өздерінің достарымен тіл табыса алуына және баланың көпшіл болуына жақсы әсерін тигізеді. Қызым Қалдыбек Әдемі Нұржанқызы – «Мектеп-балабақша» кешенінің «Айгөлек» ортаңғы топ тәрбиеленушісі. Мәселен, ол балабақшаға барғалы бері еркелікті азайтты, тіпті есейіп қалды десем де болады. Балабақшада балалар өздерін еркін сезініп, жан-жақты болып өседі. Арнайы ата-аналар үшін балабақшада ашық есік күндері болады. Ашық есік

күнінде ата-ана баласының біркүндік күн тәртібімен, ас мәзірімен танысып, оқу қызметтеріне қатысып көруіне мүмкіндік алады. Балабақшада бала ең бастысы тазалыққа, ұқыптылыққа, икемделеді. Балалар өздерін қоршаған ортамен танысып, үй жануарларымен жабайы аңдардың айырмашылығын біледі. Менің қызым үлкенге құрмет, кішіге ізет деген мақал бар екенін, оны жаттап алып, мағынасын айтып жүр. Әр жыл мезгілінің айырмашылықтарын, табиғат құбылыстарын ажыратады. Тіпті жол ережелерін сақтауды түсінеді.

Күн сайын бір заттың басқа бір заттан айырмашылығын және түстерді ажыратып маған жаңалық ашқандай айтып жүргеніне қарағанда, балабақша қызымның танымын кеңейтуге үлкен үлес қосып отыр. Үй құстары мен жабайы құстардың айырмашылығын, оның ішінде қыстап қалатын құстардың аттарын үйренді. Қызым маған үй жануарлары

мен үй құстары және қыстап қалатын құстарға адамдардың қалай қамқорлық көрсететү керектігін білетінін мақтанышпен айтып отырады. Тіпті өсімдіктер әлемімен, көкөністер және жемістер жайлы түсінігі қалыптасқан. Олардың түр-түсін, пішінін, дәмін және қайсысы қай жыл мезгілінде пісетінін біледі. Балабақша балаларды өз-өзіне қызмет көрсетуге үйретеді. Балалардың тез тілдері шығып, сөздерді таза анық айтуға машықтанады, себебі уақыт өте келе анық сөйлейтін болды, балабақшадағы әр мереке сайын болатын ертеңгіліктерге қатысып, өнерін ортаға салу арқылы әдемілікке, сұлулыққа деген қызығушылығы арта түсті, эстетикалық талғамы қалыптасты.

Қызым үйде дастархан басында, асты батасыз ішпеу керектігін айтып, бата береді. Бұл дегеніміз, балабақшада балаларға ұлттық құндылықтарды қастерлеуге ерекше, салт-дәстүрімізді сақтауға әрдайым көңіл

бөлінеді деген сөз.

Балалар балабақшада өткен әрбір тақырыптық және ашық оқу қызметтерінде орнындарынан тік тұрып, оң қолдарын жүрек тұсына қойып, Метлекеттік Әнұранды орындайды екен. Бұл патриоттық сезімді баланың бойына кішкентай кезінен бастап сіңіретінінің айқын дәлелі. Осы балалар, бүгінгі жас ұрпақ еліміздің ертеңіне қызмет етеді ғой. Ал олардың өз ұлтының бай мұрасына сусындап, Отанына деген сүйіспеншілікке бөленіп өскені – еліміз үшін үлкен олжа.

Қызым үйде жүргенде біздің балабақшадағы аспазшы апайларының тамақты дәмді істейтіндігін айтады. Қызымды тәрбиелеп жүрген балабақша ұжымына зор алғыс білдіргім келеді. Өйткені балабақшада өтетін, әр түрлі ертеңгіліктерде, ойын-сауық шараларында барлығы бір үйдің баласындай атсалысады,

жүгіріп жүреді. Менің қызыма балабақша көп нәрсе үйретті. Міне, осының арқасында өзінің ойын еркін жеткізуге, көпшіліктің алдында өзін-өзі дұрыс ұстауға, ұқыптылыққа, тазалыққа, үлкенді сыйлап, кішіге қамқор болуға, өз қатарымен достық қарым-қатынас жасауға дағдыланды. Дұрыс отырып-тұруды, жазу-сызуды, берілген сұраққа дұрыс жауап бере білуді, тіпті ертегі кейіпкелерінің рөлдерін сомдап, әртістік шеберлігін көрсетуді, би билеп, ән салуды үйренді.

Қорытындылай келе айтарым, балабақша – екінші үйіміз. Балаларымызды тәрбиелеп отырған тәрбиеші апайларына алғыс айтқым келеді. Жалпы балабақшада балаларға берілетін тәрбие мен таным өте жоғары деңгейде, көңілімнен шығады. Балабақшаға келетін балалар саны еселене түссе деген тілегім бар.

Ана алғысы!

Шилдебаева Ж.К.,
№ 16 «Балдәурен»
бөбектер бақшасы
Екібастұз қаласы

Тәрбиеші киелі – мамандық. Адам тәрбиелеу, оған ғылыми негіздерінен мәлімет беру, баланы өмір сүруге үйрету – өте қиын шаруа. Тәрбиеші мамандығының негізгі мақсаты: балаларға жақсы көңіл-күй сыйлай отырып, саналы тәрбие, сапалы білім беру.

Менің балам Павлодар облысы Екібастұз қаласының № 16 «Балдәурен» бөбектер бақшасына барады. Бөбектер бақшасы қаланың ортасында орналасқан. Баланың саналы тәрбие мен сапалы білім алуы үшін барлық жағдай жасалған. Балам бөбектер бақшасына әрдайым көтеріңкі көңіл-күймен барады. Тәрбиешісі Роза Бағатқызы Тұяқбаева балаларды әрқашан жылы қабақпен қарсы алады. Әр өткізген сабағы баланың ақыл-ой парасатын дамытады, «ашық есік» күндерін жиі өткізеді. Осы ретте кезекті ашық сабағы туралы айтқым келеді. Сабақ барысында қысқы орманға саяхатқа шынайы апарғандай балаларда әсер қалдырды. Қыс ханшайымы берген тапсырмаларды аса қызығушылықпен орындады. Балам орманды көрмесе де, шынайы барғандай әсер алды. Сонымен қатар біздің топ қаладағы балабақшалармен жиі араласып, қызықты жарыстар ұйымдастырылады.

Роза Бағатқызы бұл мамандықты таңдауының бір себебі – баланы жақсы көруі деп ойлаймын. Тәрбиеші мамандығының қызықты, шынайы оқу іс-әрекеті – бала мен тәрбиешенің арасындағы бірлескен ізденіс нәтижесі, тәрбиешінің шығармашылық жұмысының жемісі. Шығыс нақылында: «Егер бір жылынды ойласаң, дән сеп; он жылынды ойласаң, ағаш ек; бір ғасырынды ойласаң, жақсы адам тәрбиеле» делінген. Роза Бағатқызы жұмыс барысында Отанымызға лайықты ұрпақ өсіру, оның бойына адалдық, тазалық, қоғамның болашағына еңбек етуге деген құштарлық сияқты мінез-құлықты дарытуды өзінің міндеті деп санайды.

№ 16 "Балдәурен" балабақшасының тәрбиешісі Роза Тұяқбаева

Тәрбиеші мамандығына байқампаздық, зейін, ақыл-ой, ерік-жігер, шыдамдылық, ұстамдылық, шыншылдық, адалдық, карапайымдылық, мейірімділік, ізеттілік, ізденімпаздық тәрізді қасиеттер қажет деп ойлаймын. Бұл сияқты адамгершілік сапаларды берген тәрбиеші баланың әрі қарай дамуына әсерлі ықпал етіп, мінез-құлқында өшпес із қалдырады. Баламның мектепке даярлықпен баратынына нық сенімдімін. Роза Бағатқызының тәрбиеленушілері әрқашан алғырлығымен, өжеттігімен ерекшеленеді. Бала бағбаны болу – қызықты әрі қиын іс. Тәрбиеленушілердің сүйіспеншілікке толы көзқарастарынан кейін тәрбиешілер одан сайын шабыттана түседі.

ҮЗДІК ТӘЖІРИБЕ

ЛУЧШИЙ ОПЫТ

Алтыбаева Л. Қ.,
№65 «Балбұлақ»
бөбекжай-бақшасының
тәрбиешісі

АНАЛАР МЕРЕКЕСІ

Ертеден ата-бабаларымыз ұрпақ тәрбиесіне ерекше көңіл бөліп, бүгінгі бала – ертеңгі елдің келешегі деп, олардан үлкен үміт күткен. «Тәрбие тал бесіктен басталады» деп нәресте дүние есігін аша салысымен болашақ ұлттың тағдыры – жас ұрпақты тәрбиелеуге бар күш-жігерін салған. Ата-бабаларымыздың болашағымызды тәрбиелеуде бағыттап берген даңғыл жолын әрі қарай жалғастыру – қоғам, ата-ана, әлеуметтік орта, атап айтқанда әрбір азаматтың басты міндеті.

Ұлы ғалым Әбу Насыр Әл-Фараби осыдан саң ғасыр бұрын-ақ: «Адамға ең бірінші білім емес, тәрбие берілуі керек, тәрбиесіз берілген білім – адамзаттың қас жауы, тәрбиесіз берілген білім адамзатқа апат әкеледі», – деп айтып кеткен, осы өнегелі сөзді қазіргі таңда әрбір қоғам мүшесі, ата-ана, ұстаз естерінде сақтаса екен. Оқу мен тәрбиені жеке-дара қарастыруға болмайды. Заман

талабына сай, жаңашыл балабақша тәрбиешісі аталған екі үрдісті қатарынан алып жүруі қажет. Бұл тәрбиешінің тапқырлығын, ізденімпаздығы мен шығармашылығын, шеберлігі мен іскерлігін талап етеді.

Бүгінде балабақша тәрбиешілеріне бала тәрбиелеуде үлкен жауапкершілік жүктеліп отыр. Елдің болашағы, тірегі, үміті – бүгінгі өскелең ұрпақ. Ұрпақ тәрбиелеу, қоғамның азаматтарын қалыптастыру – баршамызға ортақ міндет. «Келешек заманына лайық қылып шығару керек», – деп Мағжан Жұмабаев айтқандай, біздің мақсатымыз – болашағымызды заман талабына сай тәрбиелеу. Балаларды тәрбиелеу, олардың бойына ізгі қасиеттерді қалыптастыру – тәуелсіз еліміздің ертеңіне, болашағының дамуына қажатті дүние екенін әрқайсымыз жүрегімізбен, санамызбен түсініп, білуіміз қажет.

Баланың тұлға болып қалыптасуында отбасының тәрбиесімен қатар балабақшаның рөлі зор. Тәрбие мен оқытудың

Айналайын Балбұлағым, Өтті сенде қызық шағым. Әріп танып, білім алып, Рахметімді жаудырамын.

іргетасы саналатын балабақшада тәрбиеленушінің жан-жақты дамып, жетілуіне жол ашылады.

№65 «Балбұлақ» бөбекжай-балабақшасында 8 наурыз – Халықаралық әйелдер мерекесіне орай, №7 «Қарлығаш» ересектер тобында «Анам үшін әлемнің гүлдері» тақырыбында ертеңгілік өткізілді. Ертеңгілік сценарий жазылып, дайындалды. Мәтіндерді үш тілде қарастырдық. Алдын-ала балаларға мәтіндер таратылып, үйретілді. Сахна киімдері тігіліп, дайындық жұмыстары жүргізілді. Ертеңгілікке ата-аналар, балабақша тәрбиешілері қатысты. Ертеңгілікті ұйымдастыруда 8 наурыз мейрамы туралы түсініктерін тереңдету арқылы Отанға деген сүйіспеншілігін арттыру; балалардың ойлау, қабылдау, шығармашылық қабілеттерін дамыту; грамматикалық тұрғыда жүйелі сөйлеуге, тілін жаттықтыру, әртістік қабілеттерін дамытуды мақсат еттік. Өлең-тақпақтарды жаттату, би қимылдарын үйрету әдістерін қолдану арқылы мерекелік көңілін көтеру, анаға деген сүйіспеншілікті күшейту, ардақты адамды сыйлау, қадірлеуге үйретуді көздедік. Музыка залы түрлі шар, гүлдер, суреттер, ертегі кейіпкерлерімен безендірілді, мұның бәрі балаларға керемет көңіл-күй, шабыт, еркіндік, қуаныш сыйлайды. Топ тәрбиеленушілері үш тілде: қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде өлең-тақпақтар, әндер айтып, орындады.

Ертеңгілік саяхат түрінде өткізілді. Балалар ана үшін әлем гүлдерін іздеп, Америкаға барып, ковбойлармен танысып, раушан гүлін алады. Франция еліне барып, мода көрсетіліміне қатысып, түймедақ, ал Түркияда қалампыр жұмбақ гүлін биші қыздар сыйлайды. Тақпақ айтып, ән салып, би

билеп, көрініс сомдап, жер-шарын шарлап, космосқа ұшып барады. Ғаламшарлықтарды жердегі ең керемет мерекемен, атап айтқанда, аналар мейрамымен таныстырады. Бұл күні аналарға гүл сыйлап, денсаулық тілейтіндерін жеткізеді.

Ғаламшарлықтың да мейірімділік сезімі арта түседі де, балаларға аналарын жасартатын гүл сыйлайды. Осы гүлдердің барын балалар өз өнерлерін көрсетіп, талантымен, еңбектерімен қол жеткізеді.

Қорытындысында балалар жерге оралып:

**Біз әртүрлі ел кездік
Теңіз бен мұхит, жер көрдік.**

**Қандай ғажап болса-да
Туған елге тең келмесін шын білдік,
деп, өлеңдетіп, «Қазақ биін» билеп,
Қазақстан біліп ал,
Қызғалдақтың Отаны
Қызғалдақпен шықты ғой**

Біздің елдің атағы, – деп, қызғалдақ гүлін сыйлайды. Орыс тілінде «Мамочка» өлеңі айтылды. Ағылшын тілінде «I love you mummy» әні орындалды. Балалар үш тілде өз өнерлерін көрсетті. Қазақ, орыс және ағылшын ұлттық әндері мен билері орындалды. Әр елдің ұлттық әні, биімен танысты. Музыкалық сүйемелдеумен балалар өте жақсы орындап, аналарының көңілінен шықты.

Саяхат арқылы балалар географиялық жер атауларымен танысып, глобустан іздеп, тапты. Әр өзіндік елдің ерекшеліктерімен танысты. Гүлдердің атауларын біліп, қай жерде өсетіні туралы мағлұматтар алды. Ең маңыздысы балалар Ана мен Отан деген қос ұғымның қатар жүретіндігін түсінді. Ананы сүю – Отанды сүюмен бірдей екенін білді. Ананы қалай қадірлесен, Отанды да солай қастерлеу керек екенін балалық жүрегімен, санасымен қабылдай алды. Біздің де алдымызға қойған басты мақсатымыз осыны тәрбиеленушілерімізге жеткізу еді. Біздің тәрбиеші ретіндегі үлкен міндетіміз бен биік мақсатымыз – жас өркендерді өз Анасы мен Отанын сүйе білетін, құрметтейтін, қорғай алатын, өз тілін ұмытпайтын, өзге тілді білетін болашақ Тәуелсіз Еліміздің азаматтарын тәрбиелеу.

Убишева Э. Б.
«Балбөбек» шағын орталық тәрбиешісі
БҚО Казталов ауданы Жаңажол ауылы

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫ ДАМУДА МНЕМОТЕХНИКА ТЕХНОЛОГИЯСЫН ҚОЛДАНУ

Мнемотехника технологиясы балалардың тілін дамыту үшін табысты тәсіл. Балалар тілінің дамуындағы негізгі кемшіліктерді жөндеу, қиындықтарды жеңу – мектепке дайындаудағы балабақша алдындағы басты мақсат.

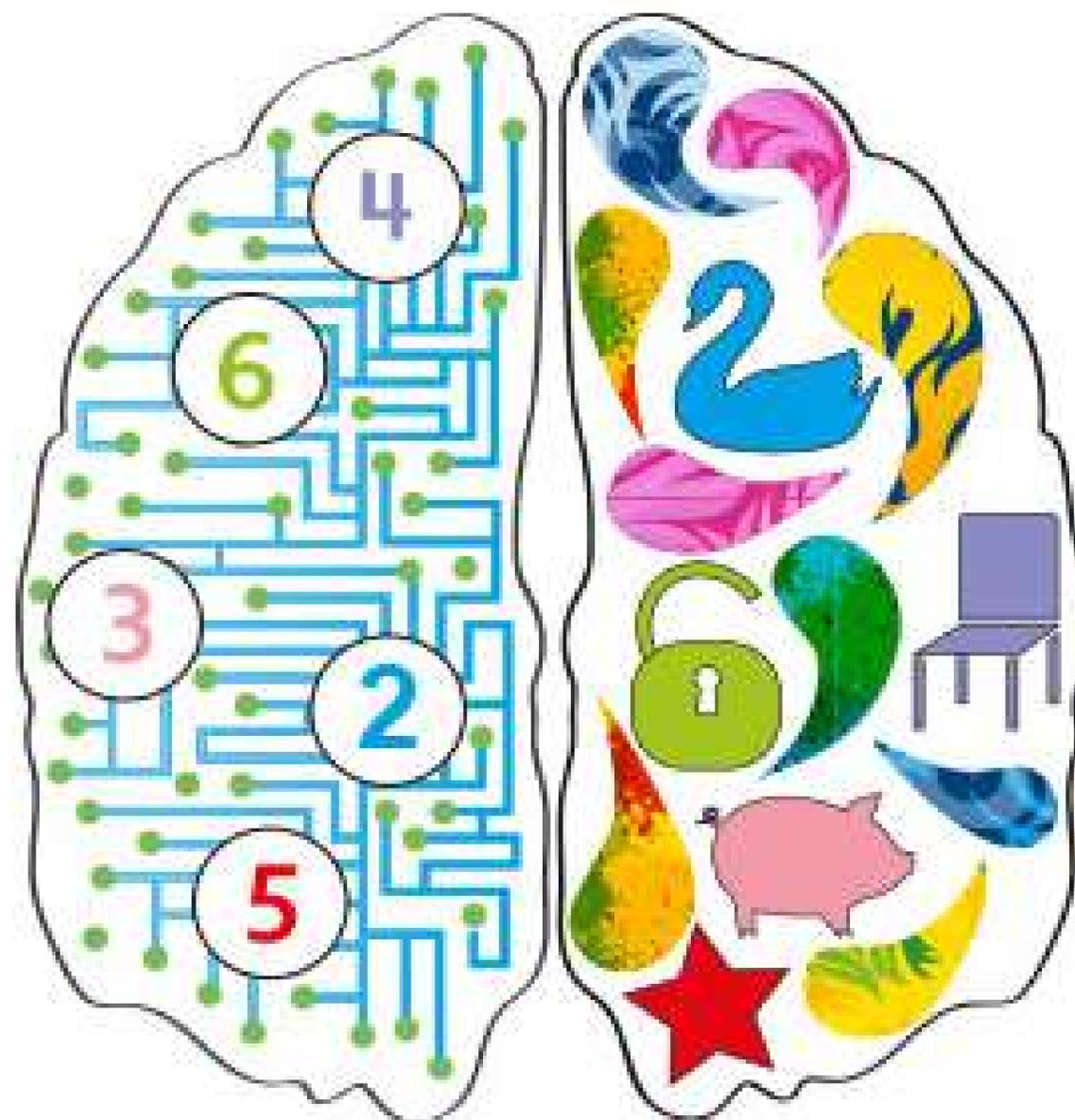
Сөйлеу – күрделі процес, бастағы мидың бірнеше бөлігінің бірігіп жұмыс істеу нәтижесі.

Артикуляция мүшелері тек мидан келген бұйрықты орындайды. Балалардың тілін дамытуда келесі кедергілердің бары ешкімге де кұпия емес:

- Сөздік қорының аздығы;
- Сөйлемдегі сөз тіркестерін дұрыс таба алмауы;

- Дыбыстау кемшілігі;
- Берілген тақырыпқа сюжеттік немесе сипаттау әңгіме құра алмауы;
- Өз ойын дұрыс жеткізе алмауы, т.б.

Аталған проблемаларды жеңудің жаңаша жолы мнемотехника технологиясын қолдану. Бұл бүгінгі таңда тәрбие мен оқыту саласында кең қолданысқа ие болып жүр. Осы орайда оқып отырған адам ең алдымен «Мнемотехника деген не?» деп сұрауы мүмкін. Тоқтала кетейін, мнемоника термині грек тілінен аударғанда есте сақтау өнері деген мағына береді. Мнемотехника – ақпаратты қабылдау мен оны есте сақтаудың әдістемелік жүйесі. Мнемотехника немесе мнемоника – жатталуы керек ақпараттың орнын ойша реттеу, және ассоциация арқылы оларды бір-бірімен жалғау.

Ал мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудағы мнѐмотехника – балалардың қоршаған орта, табиғат туралы білімін кеңейтуге, әңгіме барысын тиімді есте сақтауға, әңгімені айтып беруге бағытталған тіл дамытудағы іс- әрекеттерінің жүйесі.

Мнѐмокесте қолданылған ұйымдастырылған оқу қызметтерінің нәтижесінде балалар әңгіме, ертегі, тақпақтарды оңай құрастырып алады. Өз тәжірибемде бұған көзім анық жетті әрі балаларға оңай тиеді. Сонымен қатар, сабақ қызықты өтеді, балалар белсенді қатысады, себебі олар өз нәтижесін көзімен көреді, жетістігіне қуанады.

Осы орайда сіздерге ұсынылған «Мнѐмотехника елінде» тақырыбында өткізілген оқу қызметіндегі тапсырмалар мен оқыту әдістері арқылы жоғарыдағы сөзімнің анығына өздеріңіз көз жеткізе аласыздар.

Осы кіріктірілген ұйымдастырылған оқу қызметінде мнѐмотехника әдісін қолдана отырып кесте арқылы сөйлем құрап, суреттерді пайдалану арқылы әңгіме құрастыруға және осы әдіс арқылы өлең жолдарын жаттауға үйрету, баланың есте сақтау, ойлау, байланыстырып сөйлеу, көру қабілеттерін, саусақ моторикасын дамыту көзделді.

Осы әдісті қолдану арқылы жүргізілген

жұмыстар мен тапсырмаларды ұсынамын:

№1 тапсырма: Педагогтарға бірнеше үлгі төртбұрышты тақтайшалар беріледі.

-Әр тақтайшада үлгі бейнелер жапсырылған, алдымен бейнелермен танысу. Қолмен ұстау арқылы ең жұмсақ үлгіден бастап қатты үлгілерге дейін орналастырып шығу қажет.

-Әр қайсысының неге ұқсататындарын айтып көрсету. Мысалы: (мысық, кірпі, су, өсімдік, мейірімді, мұнды үлгілерді көрсету)

Жалпы сызба, кестелер – тақырыптарға байланысты үйренген жеке сөздермен сөйлем құрастыруға, сөйлемдермен әңгіме құрастыруға таптырмайтын қазына. Сызбаларға қарап, балалар әңгіме құрастыруды тез үйренеді.

-Әр тақтайша түрлі материалдардан дайындалған. Сондықтан қолмен ұстап саусақ пен сезу арқылы қайсысының неге ұқсайтынын айтып көрсетеміз. Және ең жұмсағынан, өте қатты үлгіге дейін орналастырамыз.

-Енді қай үлгі көпшікке ұқсайтынын айтайық?

-қайсысы кірпіге ұқсайды?

-қайсысы мысыққа ұқсайды?

-ең мейірімді үлгіні көрсетейік?

-ең мұнайып тұрғанын көрсетейік?

Осы үлгі заттарды пайдалана отырып, айтылған ертегі желісі бойынша

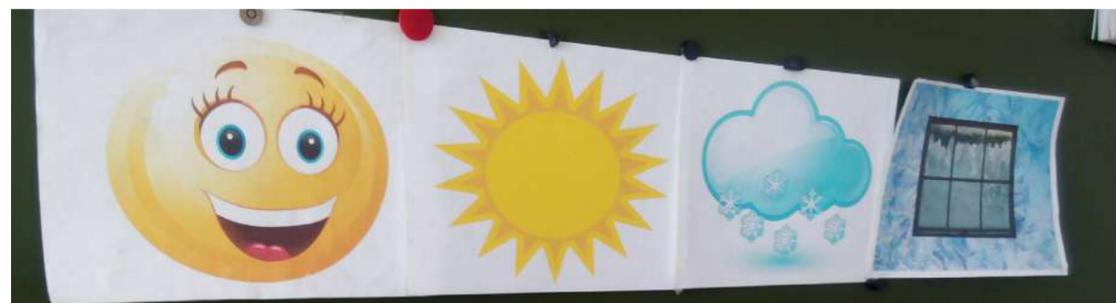
орн

1. Бір күні мысық болыпты (жұмсақ, үлгіні қою).
2. Мысық мамықтай жұмсақ (үлпілдек үлгіні қою).
3. Табандары да сондай нәзік (нәзік материалды қою).
4. Тырнақтары ұзын, өткір екен (тіс тазалағыш қойылған үлгіні қою).
5. Мысық жолмен жүріпті (жуан жіптен жасалған ирелең үлгіні қою).
6. Шөп үстімен жүріп келеді (шөпке ұқсас үлгіні қою).
7. Табандарын ластайды. Жылайды (қара, қатты материалдан жасалған үлгіні қою).

№2 тапсырма: Пиктограмма беріледі

Пиктограмма сөзі pictus – латыннан аударғанда бейнеленген, gramma – грек тілінен аударғанда жазба, жазу деген мағына береді. Кейбір кезде рәміздік бір сызбада толық сөйлемді суретте көрсетуге болады. Егер де біз кейбір сөздерге балалардың ерекше назарын аударатын болсақ (мысалы, іс-әрекетін білдіретін сөздер), оларды жеке сызбада көрсеткен жөн. Сол себепті мен бірнеше іс әрекет білдіретін суреттер ұсынамын.

-Алдарыңызда бірнеше бейнелер көрсетілген. Осы бейнелерді сипаттап сөйлем құраймыз.

1-сурет

- Қандай бейне?

Жауабы: көңілді.

- Тағы не көңілді болады?

Жауабы:

- Күн көңілді болады;
- Балалар көңілді болады;
- Адамдар көңілді болады.

Сөйлем құрау:

- Бүгін көңілді күн...
- Туған күн көңілді өтті, т.б.

2-сурет

- Қандай бейне?

- Күн

- Қандай күн?

- Жарқыраған

-Тағы не жарқырайды?

Жауабы: жарық, шам, майшам...

Сөйлем құрау:

- Таңертең күн жарқырап тұрды.
- Түнде жұлдыздар аспанда жарқырайды, т.б.

3-сурет

- Суреттегі қандай көрініс?

Жауабы: қар жауып тұр.

- Тағы не жауады?

- Жаңбыр, бұршақ.

Сөйлем құрау:

- Бүгін таңертең қар жауды.

4-сурет

- Суреттегі бейне қандай?

- Терезеде аяз өрнегі.

- Өрнек неден пайда болды?

-күннің аяздығынан.

-бұл қай мезгілде болады?

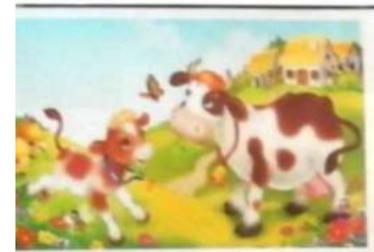
-қыс мезгілі

Сөйлем құрау:

- Терезеге аяз өрнек салды.

- Аяз өрнектері өте әдемі, т.б.

№3 тапсырма:

4

Бұлтапсырмада мен сіздерге математика сабағының мнемокестесімен таныстырамын.

- Ортада қандай сан тұр?

- Төрт саны.

- Ал жан-жағында қандай жануарлар мен аңдар бар?

- Аю, түлкі, қоян.

- Енді төрт санын пайдаланып жануарларды атап отырайық.

Мысалы:

- төрт аю – төрт қонжық

- төрт қоян – төрт қонжық, т.б.

- Енді төрт саны және жануарларға сөйлем құраймыз.

Мысалы:

- Біздің аулада төрт қоян бар;

- төрт ботақан жайылып жүр;

- төрт қозы қашып кетті, т.б.

№4 тапсырма:

Мнемокесте арқылы тақпақ жаттау:

1 сурет: Жазым келді жарқылдап,

2 сурет: Қазым келді қаңқылдап.

3 сурет: Гүлге қонды көбелек,

4 сурет: Қос қанаты қалтылдап.

ОБЪЕКТИВ

ТЕАТР ҚОЙЫЛЫМДАРЫН ҰЙЫМДАСТЫРУДА ПЕДАГОГТЫҢ РӨЛІ

Самигуллина Б. Л.,
№49 «Ақ ниет»
бөбекжайының
әдіскер-инноваторы
БҚО Орал қаласы

Театр – ең алдымен өнер, бір жағынан таңғажайып, қарапайым, екінші жағынан өмірді ұғуға көмектесетін терең ойлы философия.

Режиссер – театрда жасырын сиқыршы әрі ойшыл адам. Ол көрерменге көрінбейді, қойылымда жиі болмайды, бірақ театрдағы бүкіл шығармашылық ұжым жұмысының жемісті болуы – режиссердің қолында. Егер ол жоқ болса, суретші актерді, ал актерлер бірін-бірі байқамайды, көрмейді. Режиссер өнерінің мәні – театр ұжымындағы шеберердің өнерін біріктіру. Өйткені режиссер – ұжымды шабыттандырушы, жекелеген актерлік өнерді біріктіріп, оған күш салып, жалпы көркем идеялық арнаға бағыттайды. Сонымен қатар қойылымға бірінғай мінез, сарын мен екпін береді. Режиссер тек қана шығармашылық ұжымды басқарып қана қоймайды, ол сол ұжымды сахналық өнердегі міндеттерді жалпылама түсінуге баулиды.

Актер сахнада өз қабілетінше кейіпкеріне мінез жасайды және ол режиссердің көмегінсіз

қойылымдағы сахналық бейнені аяқтай алмайды. Осы сәтте режиссер қол ұшын беріп, көмекке келеді. Ол бірнеше бейнеден туындаған көркем бір арнаға, симфониялық қойылымға бағыттайды. Режиссер қойылым қою барысында театрға байланысты барлық амал-әдістерді пайдаланады.

Атақты режиссер К.С. Станиславскийдің айтуы бойынша, режиссерлер ол тек пьесаны талдап, актерлерге қалай санау техникасын үйретіп қана қоймайды, ол декорацияның құрылуын да қадағалайды. Режиссер өмірді бақылап, өзінің кәсіби театрлық білімімен қатар максималды дәрежеде түрлі салада білімдар болуы қажет. К.С. Станиславскийдің серіктесі В.И. Немирович-Данченко режиссер қызметінің кең түрде түсіндірген. Ол «Режиссер – үш келбетті тірі организм» дейді.

1. Режиссер – түсіндіруші, қалай ойнауды көрсетуші, сондықтан оны режиссер-актер, режиссер-педагог деп атауға болады.

2. Режиссер – айна. Жекелеген актерлердің қасиеттерін бейнелеп көрсетуші.

3. Режиссер – ұйымдастырушы.

Көпшілігі тек үшіншісін ғана біледі, себебі ол қойылымда көрініп тұрады.

Демек, режиссер – түсіндіруші, режиссер – айна. Яғни ол актердің жан дүниесіне сіңіп кетеді. Себебі режиссер актер шығармашылығында жансыз, жоқ болып кетуі қажет. Дегенмен режиссер көрсетіп, ойнап берген рөлді дәл қайталап беру де шынайылыққа жақын болмайды.

Режиссер – айна, оның басты ерекшелігі: ол актердің жұмыс барысындағы жеке қабілетін байқау. Оған не жарасымды, не нәрсе оны ұсқынсыз етіп тұр, оның фантазиясы мен ықыласы қайда алып барарын қадағалау. Қателескен жерінде сөкпей, сыпайы ғана түсіндіруі керек. Осыдан актер өзін-өзі көруі қажет, айнадан көргендей.

Режиссер ұйымдастырушы ретінде өзінің көкжиегіндегі қойылымға

қатысты бүкіл элементтерді кіргізіп, бірінші орынға актер шеберлігін қолдана отырып оны айналадағы жағдайлармен байланыстырып, бір үйлесімді арнаға алып келеді. Осы айтылғанның барлығы ұжымның бір ауамен өмір сүріп, дүниетаным көзқарастары бірдей бір жерден шыққанда ғана көрерменді өз еңбектерімен сүйсіндіре алады.

Себебі режиссер өз қойылымының қай жанр екенін анықтап, мінез-құлықты, мазмұнды, атмосфераны сол жанрға сәйкестендіріп бейнелеу керек. Пьесада өмірде болып жатқан оқиғалардағы мінездер бояу, пішін, ырғақ, бейне арқылы жеткізіледі. Биік өмірлік мақсатсыз режиссер жазушы-драматургтің түпкі мақсатын түсініп, әрі қарай дамыту, қанық бояулармен толтыру қиынға соғады. Пьеса – ол жалпы өмірлік оқиғалар шынжырынан

үзіп алған бір ғана бөлігі, әдетте осы драматург тандап алған проблеманы шешуші. Сондықтан режиссер қойып отырған пьесадағы оқиғалар желісінің даму барысын анық көре білуі керек.

Осы сәттен бастап актер мен режиссердің шығармаларында тәуелсіздік, дербестік басталады. Дәл осы дербестік әрқайсысына өзінше ізденуіне, дүниетанымының тұтастығын, өмірге деген құштарлығын арттыруға көп көмегін береді.

Режиссер қойылымның көркемдік тұтастығының түпкі мақсаты мен өзекті әрекетін болжай отырып, әрбір жекелеген актерлар бейнесін бір басты әрекетке бағындырады. Барлық қатысушы кейіпкерлер қойылымның өзекті әрекетінің қозғаушы күшіне айналады. Түпкі мақсат пен өзекті әрекеті нақты, дәл, анық болуы шарт. Тұтас сахналық бейне – драматург пен актердің түпкі мақсаты. Ал түпкі мақсат – ақылмен ашылған мақсат. Сондықтан режиссер Вл.Немирович-Данченко әрқашан театр суреткерлеріне, ең бастысы, пьесаның негізгі «дәнін» табуды көп ескерткен. Пьесадағы негізгі дәнді тауып болған соң оны дайындық кезінде, әрбір сахнада, әрбір детальда, әрбір бейнеде іздеп отыру керектігін айтқан.

Дән – бұл спектакльдің темпераменті, түпкі мақсаты – осыған бағытталған мақсат, өзекті әрекет – бұл актердің өз мақсатына алып барар жолы. Режиссердің ойы нақты терең эмоционалды, ұғынықты болса, онда актер ойыны да әсерлі болады және мизансценаларда қанық болуға толық бейне туындайды. Ой – бұл көркемдік көру, ол режиссер мен актерді соңғы детальдарды жасап біткенше маза бермейді.

Халық ертегілеріндегі бірнеше кейіпкерлерді драматизациялық ойындармен әрекеттеуге және ойнау дағдыларын дамыту жағдайында ойнау тәжірбиесін толықтыру

мақсатында бөбекжайда көптеген жұмыстар жасалып жатыр. Мысалы: бірінші топ (жақсылықпен қарайтын, аяғына дейін тыңдайтын, қолдарын соғатын, әртістерге рахмет айтатын) «көрермен» позициясын меңгеруге үйренсе, екінші топ (мимикасын, қозғалысын, күшін, дауыс ырғағын, сөз ырғағы арқылы кейіпкерге ену) «әртіс» болуға бірінші қадамын жасауға үйренеді. Ал үшінші топ ойынның басқа қатысушыларымен қарым-қатынас жасай білуге, дауласпай, кезекпен тартымды рөлдер ойнауға дағдыланады. Ортаңғы топтағы балалар «өзі үшін» ойнайтын ойынан біртіндеп көрермендер үшін жасалған қойылымға ауысады. Бұл жастағы балалардың театрландырылған ойынға қызығушылықтары тереңдей түседі. Ортаңғы және ересектер тобының балалары сахналық өнерді үйреніп, сезіне бастағанда олардың тілі, ойлау деңгейі, өнерге құштарлығы артады. Қандай да сахналық қойылымның алдында балалармен бірнеше кіріспе жұмыс жүргізіледі.

1.Тәрбиешілер балаларға ертегі, әңгімелер оқыған кезде ертегідегі кейіпкерлердің мінез-құлқына, дауысының ырғағына, қимылдарына назар аударады.

2.Әр кейіпкердің киіміне көңіл бөлінеді. Қуыршақ театрында қуыршақтардың киімі өзгертіліп отырады.

3.Сұрақ-жауап арқылы кейіпкердің қимылын, іс-әрекетін байқап, бағаланады.

4.Қимыл мен сөз арасындағы байланысы қадағаланады.

Ересек тобындағы балалардың театрландырылған ойындары қиындай түседі. Балалардың тілін жаттықтыру үшін қазақ халқының асыл сөздерімен сусындата отырып, әрбір сахналық қойылымның алдында қазақ әндерін, қазақтың ауыз әдебиетіндегі өтірік өлеңдерді,

мақал-мәтелдерді, жаңылтпаштарды, санамақтар мен жұмбақтарды, түрлі ұлттық ойындарды, ән-күйлер мен билерді кіріктіріліп отырады. Мысалы, «Үйшік» ертегісінде әр кейіпкерлердің сахнаға шығуын «Қонақ келсе құт» деген мақалмен бастадық. Театрлық ойынға қатысушы ересек тобының балалары кейіпкерлердің мінезін, жүріс-тұрысын, әдеттерін айнытпай салып, көрермен иланатындай етіп ойнау үшін, талмай жаттығулар жасалады.

Сахналық өнерге баулыған балалар жаттаған сөзінің мағынасына сәйкес, кейіпкер сезімдеріне сәйкес тебірене мәнерлеп айта білуге үйренеді. Соның нәтижесінде олардың шығармашылық қабілеттері оянады. Бейнелеу, көркем әдебиет, тіл дамыту сабақтарын байланыстырып өткізгенде, әр іс-әрекеттің соңы әрқашан да ертегі сюжетімен байланысты қойылымдармен аяқталып отырды. Сонымен қатар, балалардың сөздік қоры толықтырылды, сөйтіп олардың белсенділігі артады, іс-әрекеттер мен сауық кештері еркін де қызықты түрде өтетін болады. Балалар өздерін еркін де бос ұстап, іс-әрекетке ынталана, құштарлана қатысып отырады. Осы

жұмыстарды өткізген кезеңнен кейін әрбір ұлттық халық ертегілерінен көріністер қоюға болады.

Балалар өзбеттерімен ойнағандербес іс-әрекетінде де театр ойындарының түрлерін жиірек қолданатын болады. Драмалық жанрға бейімделген ойындар өздігінен туындап, тәрбие жұмыстарының барысында ертегілер, сюжетті көріністер де жиі қолданылып, тіпті кейде ертегінің кейбір бөліктері өзгертіліп отырылады. Топ ішінде емін-еркін жүріп, өздеріне керекті ойын құралдарын өздері тандап алып отырады. Балалардың шығармашылығы тек рөлдерді орындаған кезде ғана емес, сонымен қатар қуыршақтар, декорациялар дайындағанда да көрінеді. Қуыршақтардың түр-түрін, шымылдықтар, декорация жасау кезіндегі ұжымдық жұмыстар балалардың ұйымшылдығы мен белсенділігін арттырды. Балалардың шығармашылық қабілеттерін, сөйлеу мәдениеті мен ой-өрісін, дүниетанымын жетілдіруде театр ойындар түрі тиімді нәтиже береді.

Білім мен тәрбие бастауын балалар мектепке дейінгі ұйымнан алады. Қазірде қоғамымыздың даму

бағытында мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту саласы мамандарына жан-жақты дамыған, сауатты, саналы, өзіндік орыны бар, үлкенге құрмет көрсетіп, кішіге қамқор бола білетін азаматты тәрбиелеу жауапкершілігі жүктеліп отыр. Бүлдіршіндердің білімді, білікті, саналы болуына театр ойынның алатын орны ерекше. Бүгінгі бөбекжайдағы проблемалық мәселе – балалардың кейбір дыбыстарды таза айта алмауы, толық сұрақ қойып, оған жауап бере алмауы, қысқа сөйлеуі. Оған себеп – смартфондар мен түрлі компьютер ойындарының бала санасын жаулап алуы. Достарымен бірге ойнап, диалогты қарым-қатынас жасаған бала үйде отырып телефонға үнілген балаға қарағанда тез дамиды. Өз ойын еркін жеткізе алады. Сол себепті мектеп жасына дейінгі баланы тәрбиелеу мен дамыту ісіне байланысты мақсаттарды шешуде театр тақырыбы бойынша көптеген жұмыстар атқарып келемін. Театр әр балаға қуаныш, ұмтылмас әсер сыйлайды, оның көркемдік талғамын, еліктеумен қиялындамытады. Балаларды бір бірімен қарым-қатынас жасауға, қысылып-қымтырылмай сөйлеуге, өзін еркін сезінуге, достасуға, өз ойын бөлісуге көмектеседі. Бөбекжайда

ертегіні жақсы жаттап алған балаға режиссер ролін беремін. Ол бала осы ертегіге байланысты кейіпкерлерді мінез-құлқына байланысты өзі таңдайды. Дайындық барысында тәрбиеші тек бағыт береді. Ал режиссер ролін алған бала ертегіні өзі ұйымдастырады. Кейіпкерлердің іс-қимылын, дауыс ырғағын келтіруге көмектеседі. Осылай ұйымдастырған жұмыс түрі балаларды өз бетімен жұмыстануға, дербес қызмет атқара білуге, көшбасшы болуға тәрбиелейді.

Ертегілерді ауызша айтып, не кітаптап оқып бергеннен көрі, рөлге бөліп, сомдап ойнағанда балалардың есінде тез сақталады.

Қысқасы, жақсы қойылған спектакль ол режиссердің тынбай күндіз-түні ізденісінің арқасы. Режиссер драматургтен, актерлерден, суретшілерден өзінің біліктілігімен, ізденімпаздығымен, көрегендігімен әрқашан бір саты жоғары тұруы шарт. Ендеше режиссерлік өнерді театрда, концерттерде, көпшілік мерекелерде, той-думандарда ұйымдастырушысыз елестету мүмкін емес.

Илюшенко В.В.,
методист,
ясли-сад № 7 «Ботакан»
г. Экибастуз

АКТУАЛЬНОСТЬ ФИЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВИТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ В ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ

Самое главное для детей; человека это - формирование у детей здоровье и конечно системы знаний о здоровье о нем мы должны и средствах его укрепления, знать, и заботиться, культурно-гигиенических начиная с младшего навыков, мотивации здорового возраста. образа жизни.

О здоровье говорят, о здоровье спорят, здоровья желают. С самого раннего детства мы должны научить детей разумно относиться к своему здоровью.

Путь к здоровью – это правильное питание, систематическая двигательная активность, отсутствие стрессовых ситуаций и ещё многое другое. Но самое главное то, что здоровье зависит прежде всего, от нас самих. В ДО необходим системный и продуманный подход к организации физкультурно-оздоровительной работы с детьми и перед педагогическим коллективом и родителями должны стоять следующие задачи:

- охрана и укрепление здоровья

Для реализации данных задач нужно создавать условия для охраны жизни и укрепления здоровья детей. Это, прежде всего:

- уголки физической культуры, где располагаются различные физические пособия, в том числе нетрадиционное оборудование для профилактики различных заболеваний;

- физкультурный зал для физкультурных занятий с разнообразным оборудованием, тренажерами.

Все это повышает интерес малышей к физкультуре, увеличивает эффективность занятий, позволяет детям упражняться во всех видах основных движений в помещении.

Для воспитания и развития здорового ребёнка в детском саду используются разнообразные формы:

- утренняя гимнастика;
- физкультурные занятия;
- занятия по валеологии, физкультурно-оздоровительные досуги;

- оздоровительный массаж;
- проблемно-игровые тренинги и игротерапии;
- коммуникативные игры и т.д.

Все формы проводятся разнообразно, в процесс внедряются здоровьесберегающие технологии:

- ритмопластика;
- психогимнастика;
- динамические паузы и физминутки;

- подвижные игры и элементы спортивных игр;

- бодрящая гимнастика;
- гимнастика для глаз;
- «Хатха-йога»;
- пальчиковая гимнастика;
- упражнения на релаксацию и др.

На территории дошкольной организации должна быть спортивная площадка с «полосами препятствий», гимнастическими стенками, а также необходимым физическим оборудованием, которые должны быть и на участках групп.

В целях оздоровительной и

лечебно-профилактической работы с детьми нужно разработать систему профилактической и коррекционной работы, комплекс оздоровительных мероприятий по возрастным группам, приемы закаливания.

Чтобы обеспечить воспитание здорового ребёнка, работа строится по нескольким направлениям:

- создание условий для физического развития и снижения заболеваемости детей;

- повышение педагогического мастерства и деловой квалификации воспитателей детского сада;

- комплексное решение физкультурно-оздоровительных задач совместными усилиями детского сада и семьи.

Таким образом, можно сделать вывод, что в дошкольной организации педагогический коллектив должен работать в творческом поисковом режиме по проблеме оздоровления детей, создавать необходимые для этого условия, в комплексе проводить оздоровительные мероприятия, широко использовать здоровьесберегающие технологии в работе с детьми. Созданная педагогическим коллективом модель оздоровления является эффективным способом

сохранения и укрепления здоровья

Щелканова О.Л.,
воспитатель,
ясли-сада №7 «Ботакан»,
г. Экибастуз

ВЛИЯНИЕ ТЕАТРАЛЬНО-ИГРОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА РАЗВИТИЕ РЕЧИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Театрализованная игра — одно из ярких эмоциональных средств, формирующих художественный вкус детей. Они позволяют решать многие задачи программы детского сада: от ознакомления с общественными явлениями, развития речи, формирования элементарных математических представлений до физического совершенствования. Разнообразие тематики, средств изображения, эмоциональность театрализованных игр дают возможность использовать их в целях всестороннего воспитания личности.

Основные задачи:

- Поэтапное освоение детьми различных видов творчества по возрастным группам.
- Последовательное знакомство детей всех возрастных групп с различными видами театра (кукольный, драматический)

Совершенствование артистических навыков детей в плане переживания и воплощения образа.

- Моделирование навыков социального поведения в заданных условиях.

Большое значение для речевого развития детей имеют театрализованные игры. В театрализованной игре осуществляется эмоциональное развитие: дети знакомятся с чувствами, настроениями героев, осваивают способы их внешнего выражения, осознают причины того или иного настроения. Игра является средством самовыражения и самореализации ребенка.

Театрализованные игры представляют собой разыгрывание в лицах литературных произведений (сказки, рассказы, специально написанные инсценировки). Герои литературных произведений становятся

действующими лицами, а их приключения, события жизни, измененные детской фантазией, сюжетом игры. Особенность театрализованных игр состоит в том, что они имеют готовый сюжет, а значит, деятельность ребенка во многом предопределена текстом произведения.

Игра наиболее доступный ребенку и интересный для него способ переработки и умение представлять героя произведения, его переживания, конкретную обстановку, в которой развиваются события. Для исполнения роли ребенок должен владеть разнообразными изобразительными средствами (мимикой, телодвижениями, жестами, выразительной по лексике и интонации речью и т.п.). Следовательно, подготовленность к театрализованной игре можно определить как такой уровень общекультурного развития, на основе которого облегчается понимание художественного произведения, возникает

эмоциональный отклик на него, происходит овладение художественными средствами передачи образа.

Образовательная работа имеет большое значение для развития личности ребенка дошкольника, в ней упражняются отдельные психические процессы, которые поднимаются на более высокую степень развития благодаря тому, что в игре развивается личность ребенка, его сознание. Ребенок осознает себя, учится действовать, подчиняя свои действия определенному образцу, правилу поведения, учится жить, проживая жизни своих героев, любя или не любя их, анализируя и пытаясь вникнуть в суть и причины их поступков и участь на их ошибках, выражении впечатлений, знаний и эмоций.

Участвуя в театрализованных играх, дети отвечают на вопросы кукол, выполняют их просьбы, дают советы, входят в образ, перевоплощаются в него, живут

его жизнью. Поэтому, наряду со словесным творчеством драматизация или театральная постановка, представляет самый частый и распространенный вид детского творчества. Дети сами сочиняют, импровизируют роли, инсценируют какой-нибудь готовый литературный материал. Умело поставленные воспитателем вопросы при подготовке к игре побуждают детей думать, анализировать довольно сложные ситуации, делать выводы и обобщения. Это способствует совершенствованию умственного развития и тесно связанному с ним совершенствованию речи.

В процессе работы новая роль, особенно диалог персонажей, ставит ребенка перед необходимостью четко, понятно изъясняться. У него улучшается диалогическая речь, ее грамматический строй, пополняется словарь. Увиденное и пережитое в самостоятельных театральных представлениях расширяет кругозор детей, вызывает потребность рассказывать о спектакле своим друзьям и родителям. Все это, несомненно, способствует развитию речи, умению вести диалог и передавать свои впечатления в монологической форме.

Известный писатель Джанни Родари утверждал, что «именно

в игре ребенок свободно владеет речью, говорит то, что думает, а не то, что надо. Не поучать и обучать, а играть с ним, фантазировать, сочинять, придумывать — вот, что необходимо ребенку. Развитие речи теснейшим образом связано с формированием мышления и воображения ребенка. Постепенно складывающееся умение составлять простейшие, но интересные по смысловой нагрузке и содержанию рассказы, грамматически и фонетически правильно строить фразы, композиционно оформлять их содержание способствуют овладению монологической речью, что имеет первостепенное значение для полноценной подготовки ребенка к школьному обучению. Также в дошкольном возрасте постоянно увеличивается словарный запас ребенка, но его качественное преобразование целиком опосредовано участием взрослых.

Таким образом, можно сделать вывод, что театрализованные игры дают возможность использовать их как сильное, но ненавязчивое педагогическое средство развития речи, ведь ребенок чувствует себя во время игры раскованно и свободно.

Участвуя в театрализованной деятельности, дети знакомятся с окружающим миром через

образы, краски, звуки, а умело поставленные вопросы заставляют ребят думать, анализировать, делать выводы и обобщения. С умственным развитием тесно связано и совершенствование речи. В процессе театрализованной игры незаметно активизируется словарь ребенка, совершенствуется звуковая культура его речи, ее интонационный строй. Исполняемая роль, произносимые реплики ставят малыша перед необходимостью ясно, четко, понятно изъясняться. У него улучшается диалогическая речь, ее грамматический строй.

Такие игры также позволяют формировать опыт социальных навыков поведения благодаря тому, что литературное произведение или сказка для детей дошкольного возраста всегда имеют нравственную направленность. Любимые герои становятся образцами для подражания и отождествления. Именно способность ребенка к такой идентификации с любимым образом оказывает позитивное влияние на формирование качеств личности.

Кроме того, театрализованная деятельность позволяет ребенку решать многие проблемные ситуации опосредованно от

лица какого-либо персонажа. Это помогает преодолевать робость, неуверенность в себе, застенчивость.

В своей работе педагоги используют театрализованную деятельность, в основном, для развития творческого потенциала детей и чаще всего как инсценировку к празднику, а в повседневной жизни — достаточно бессистемно, по своему усмотрению, для того, чтобы сделать жизнь детей в группе увлекательнее, разнообразнее. Тем не менее, этот вид деятельности таит в себе большие возможности для решения целого ряда задач из разных образовательных направлений, связанных с речевым, социальным, эстетическим, познавательным развитием ребенка, которые в той или иной мере решаются сегодня в процессе организованного обучения.

Театрализованная игра оказывает влияние на развитие связной речи у детей старшего дошкольного возраста в том случае, если будет вызывать интерес и желание включиться в игру, а также будет учитывать возрастные и индивидуальные особенности детей.

Аты жөні:
Сақтапберген Айару
Азаматқызы

Туған жері:
Маңғыстау облысы Қарақия
ауданы Құрық ауылы
Жұлдызы: Сары шаян

Хобби: Ән айту, би билеу

Мінезі: Ашық, мейірімді, ақ
көңіл, тәртіпті.

Білім ұясы: Маңғыстау облысы
Қарақия ауданы Станция
Ералы
МКҚК «Нұршуақ»
балабақшасы

Жетістігі: Алматы қаласында
өткен «Жастар жаққан
жұлдыз» атты балалар мен
жасөспірімдер арасындағы
Республикалық көркем сөз,
ән-би, күй байқауының
лауреаты, «Эстрадалық
вокал» номинациясы
бойынша III дәрежелі
диплом иегері.

Аты жөні:
Дәулетбай Ақбота
Елдарқызы

Туған жері
Алматы облысы
Панфилов
ауданы Үшарал
ауылы

Жұлдызы: Таразы

Хоббиі: би билеу

Мінезі:
ашық ақкөңіл, сөзі
мен ойы бір жерден
шығатын ерке қыз.

Білім ұясы:
Алматы облысы
Панфилов ауданы
Үшарал ауылының
«Айгөлек» балабақшасы

Жетістігі:
Республикалық «Дала
сазы» байқауының
«Хореография»
номинациясы
бойынша бас жүлде
иегері. Алматы
қаласында өткен
Республикалық
«Тәуелсіздік –
тұғырым» байқауынан
I орынды иеленіп,
Францияға жолдаманы
жеңіп алған.

«Тәуелсіздік – тұғыр»
РЕСПУБЛИКАЛЫҚ БАЙҚАУ

Жайлауда
Қарағанды қаласы
«Толағай» балабақшасының
ортаңғы тобы